

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปแบบบูรณาการในมหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย ข้อจำกัดในการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัย
2. เพื่อศึกษาสาระและการจัดการศึกษาวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยราชภัฏตาม มาตรา 23 และ มาตรา 24 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
3. เพื่อพัฒนารูปแบบหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปแบบบูรณาการในมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาเฉพาะการดำเนินงานบริหารจัดการหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัย ทั้งในต่างประเทศและในประเทศไทย ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยทั่วไปได้ศึกษาใน ประเด็นของการได้มาของสาระที่เกิดการเรียนรู้ในวิชาศึกษาทั่วไป และศึกษาโดยละเอียดใน เรื่องการจัดการหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง 40 แห่งทั่วประเทศ
2. รูปแบบหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปแบบบูรณาการใน มหาวิทยาลัยราชภัฏอันเป็นผลการวิจัยได้จากบริบทและแบบสอบถาม สร้างขึ้นเพื่อใช้กับ มหาวิทยาลัยราชภัฏโดยเฉพาะ
3. ผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นที่มาของรูปแบบหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไป แบบบูรณาการในมหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นบุคลากรที่เกี่ยวข้องในมหาวิทยาลัยราชภัฏ คือ ผู้แทน จากสภามหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้บริหารหลักสูตร อาจารย์ผู้สอนวิชาศึกษาทั่วไป และ นักศึกษาที่ เรียนวิชาศึกษาทั่วไปในช่วงปีการศึกษา 2549

ข้อจำกัดในการวิจัย

รูปแบบหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปแบบบูรณาการในมหาวิทยาลัยราชภัฏ เป็นเพียงรูปแบบที่นำเสนอให้มหาวิทยาลัยราชภัฏได้พิจารณาเพื่อนำไปใช้กับการบริหารจัดการหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป ยังไม่มีการประเมินผลประสิทธิภาพของรูปแบบ

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ

ตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัย

การศึกษาสภาพการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัย โดยดำเนินการ ดังนี้

นำผลสรุปการวิเคราะห์สารสนเทศประเภทต่างๆ เช่น หนังสือ เอกสารรายงานการประชุม รายงานประจำปี เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ที่ได้จากการค้นในระบบอินเทอร์เน็ตจากเว็บไซต์สถาบันอุดมศึกษาต่างๆทั้งในประเทศและต่างประเทศ นำสาระมาสังเคราะห์เป็นภาพรวมตามองค์ประกอบหลักใหญ่ของการศึกษาในแต่ละจุดประสงค์ของการวิจัย ในแต่ละองค์ประกอบใหญ่นำเสนอในรูปของแผนภูมิ แผนสถิติ และแผนภูมิเคนโคแกรมเพื่อสังเคราะห์สาระที่ค้นพบในประเด็นองค์ประกอบหลัก ได้แก่ คุณลักษณะที่จำเป็นต่อการจัดการหลักสูตร องค์ประกอบของหลักสูตร รายละเอียดหลักสูตร และการบริหารจัดการหลักสูตร แล้วกำหนดสาระที่ได้ด้วยการกำหนดเป็นคำหลัก จัดทำเป็นหัวข้อวิชาศึกษาทั่วไปเพื่อหาความสัมพันธ์ในการนำเสนอรูปแบบหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปแบบบูรณาการในมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ตอนที่ 2 ศึกษาสาระและการจัดการศึกษาวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยราชภัฏตาม มาตรา 23 และ มาตรา 24 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

การศึกษาสาระและการจัดการศึกษาวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยราชภัฏตาม มาตรา 23 และ มาตรา 24 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีขั้นตอนในการดำเนินงาน ดังนี้

ศึกษาสาระและการจัดการศึกษาวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยราชภัฏจากเอกสารหลักสูตรมหาวิทยาลัยราชภัฏ ข้อมูลในระบบอินเทอร์เน็ต สาระตาม มาตรา 23 และ มาตรา 24 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ดำเนินการสร้างแบบวิเคราะห์เนื้อหาสภาพการจัดหลักสูตรเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างรูปแบบหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปแบบบูรณาการในมหาวิทยาลัย

ราชภัฏ และสร้างแบบสอบถามจากแบบวิเคราะห์สภาพการจัดหลักสูตรมาเป็นฐานในการสร้างแบบสอบถาม และพัฒนาผลการวิจัยจากแบบสอบถามเพื่อเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์รูปแบบหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปแบบบูรณาการในมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ตอนที่ 3 พัฒนารูปแบบหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปแบบบูรณาการในมหาวิทยาลัยราชภัฏ

การพัฒนารูปแบบหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปแบบบูรณาการในมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยมีขั้นตอนในการดำเนินงาน ดังนี้

พัฒนาผลการวิจัยจากแบบสอบถามโดยการวิเคราะห์สาระและนำมาสร้างเป็นต้นแบบของรูปแบบหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปแบบบูรณาการในมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยมีการดำเนินการเบื้องต้นได้แก่การศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสาระและกระบวนการการบูรณาการความรู้และการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ระบุไว้ในมาตรา 23 และมาตรา 24 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2548 และ แนวทางการบริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2548 ทฤษฎีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เนื้อหาหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปในระดับอุดมศึกษา หลังจากนั้นดำเนินการสังเคราะห์ในการสร้างรูปแบบหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปแบบบูรณาการในมหาวิทยาลัยราชภัฏ นำรูปแบบที่สังเคราะห์ได้มาตรวจสอบรูปแบบหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปแบบบูรณาการในมหาวิทยาลัยราชภัฏ จนได้รูปแบบหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปแบบบูรณาการในมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อแนะนำไปใช้ในมหาวิทยาลัยราชภัฏต่อไป

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปแบบบูรณาการในมหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยและนำเสนอเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สรุปผลการศึกษาสภาพการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัยทั้งในต่างประเทศและในประเทศไทย

ตอนที่ 2 สรุปผลการศึกษาสาระและการจัดการศึกษาวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยราชภัฏตามมาตรา 23 และ มาตรา 24 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

ตอนที่ 3 ผลการพัฒนารูปแบบหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปแบบบูรณาการในมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ตอนที่ 1 สรุปผลการศึกษาสภาพการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัยทั้งในต่างประเทศและในประเทศไทย

ผลการศึกษาสภาพการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ

จากการสังเคราะห์เอกสาร พบว่า ในประเทศสหรัฐอเมริกา มีรูปแบบในการจัดการหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปหลายลักษณะ เช่น การจัดทำเป็นหลักสูตรแกน (core curriculum) แบ่งเป็นกลุ่มวิชาต่างๆ คือ วรรณคดีและศิลปะ วิทยาศาสตร์ การศึกษาและประวัติศาสตร์ การวิเคราะห์ทางสังคม วัฒนธรรมต่างชาติ เหตุผลทางจริยธรรม จัดทำเป็นกลุ่มสาขาใหญ่ โดยแบ่งออกเป็น กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ กลุ่มวิชาภาษา และ กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์

ในการจัดกลุ่มหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปทั้ง 2 ประเภท มีการกำหนดวิชาศึกษาทั่วไปที่เป็นวิชาบังคับ และวิชาเลือกในแต่ละกลุ่ม มีวิชาที่ให้เลือกรเรียนเป็นจำนวนมาก

ผลการศึกษาสภาพการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัยในประเทศไทย

จากผลการวิเคราะห์เอกสาร จากคู่มือครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ พบว่าจุดมุ่งหมายของวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัยของรัฐและสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เน้นให้นักศึกษาได้รับความรู้ ความเข้าใจ ดังต่อไปนี้

1. ได้รับความรู้พื้นฐานสำหรับการเรียนในวิชาอื่นๆต่อไป
2. ได้เรียนรู้วิธีการศึกษาหาความรู้สาขาวิชาอื่นๆ
3. มีโลกทัศน์ที่กว้างขึ้น
4. ได้รับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสังคมโลกและนานาชาติ
5. เข้าใจเรื่องราวและปัญหาของสังคมไทย
6. รู้จักและเข้าใจทั้งตนเองและผู้อื่น
7. ได้รับความรู้เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้
8. มีความรู้และตระหนักในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม
9. ได้รับการปลูกฝังด้านคุณธรรม จริยธรรม
10. รู้จักคิดวิเคราะห์วิจารณ์
11. มีความสามารถในการปรับตัวและตัดสินใจแก้ปัญหา
12. มีความใฝ่รู้และแสวงหาความรู้อยู่เสมอ
13. มีทักษะและความสามารถในการสื่อสาร

จากการสังเคราะห์เอกสารข้างต้น มหาวิทยาลัยของรัฐและมหาวิทยาลัยเอกชนได้นำจุดมุ่งหมายของวิชาศึกษาทั่วไปมาจัดทำเป็นเนื้อหาสาระวิชา โดยมีการจัดการหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2532 และแบ่งกลุ่มเนื้อหาวิชาศึกษาทั่วไปออกเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ ภาษา สังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์

รายวิชาและเนื้อหาในหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปแบ่งได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1. รายวิชาเบื้องต้น เป็นการจัดให้นักศึกษาเรียนในลักษณะของการให้ความรู้ทั่วไปเบื้องต้น จัดให้เรียนเป็นรายวิชาเดียว เช่น ชีววิทยาเบื้องต้น สังคมวิทยาเบื้องต้น เป็นลักษณะรายวิชาที่มีเป็นจำนวนมาก

2. รายวิชาระดับสูง เป็นการจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ที่กว้างขวางและเฉพาะเจาะจงลงไป ได้แก่ วิชา การศึกษาเรื่องเซลล์ เป็นต้น

3. รายวิชาบูรณาการ เป็นการบูรณาการเนื้อหาวิชาจากสาระต่างๆ เข้าด้วยกันมากกว่า 1 สาระ เป็นวิชาที่กำลังมีการพัฒนาจัดทำวิชาในลักษณะนี้เพิ่มเติมขึ้น โดยมีความมุ่งหมายให้ผู้เรียนเข้าใจความเชื่อมโยงของสาขาวิชาต่างๆ ที่มีต่อการศึกษาค้นคว้าหาความรู้และการแก้ปัญหา รวมทั้งการได้รับประโยชน์จากวิชาที่เรียนในการนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตในโลกปัจจุบัน ได้แก่ วิชาปัญหาสังคม คณิตศาสตร์บูรณาการ เคมีในชีวิตประจำวัน วิทยาศาสตร์กับสังคม เป็นต้น

ตอนที่ 2 สรุปผลการศึกษาสาระและการจัดการศึกษาวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ตามมาตรา 23 และ มาตรา 24 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

ผลการวิเคราะห์จุดมุ่งหมายหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป

ผลการวิเคราะห์จุดมุ่งหมายหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ คือ รู้จักตนเอง รู้จักความจริงของชีวิต รู้คุณค่าของความเป็นมนุษย์ ซาบซึ้งในความดี ซาบซึ้งความงามในสุนทรียภาพ มีทักษะการคิด มีทักษะการเรียนรู้ มีทักษะการแก้ปัญหา มีทักษะในการพัฒนาตนที่เหมาะสม และ เข้าถึงทศพิธราชธรรมและดำรงตนอยู่ในธรรมะ

ผลการวิเคราะห์จุดมุ่งหมายหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป กลุ่มวิชาภาษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ คือ มีความรู้ด้านภาษา เข้าถึงธรรมชาติของภาษา มีสมรรถภาพสูงในการฟัง มีสมรรถภาพสูงในการพูด และมีสมรรถภาพสูงในการอ่าน

ผลการวิเคราะห์จุดมุ่งหมายหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ คือ รัฐสังคมท้องถิ่น รัฐสังคมภูมิภาค รัฐสังคมไทย รัฐสังคมโลก เข้าถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น เข้าถึงภูมิปัญญาไทย อนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณี รัฐและอนุรักษ์ศิลปะ รัฐและอนุรักษ์วัฒนธรรมของท้องถิ่นและของไทย สร้างสรรค์ภูมิปัญญาโลกาภิวัตน์บนฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสามารถนำและอยู่ร่วมในสังคมระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

ผลการวิเคราะห์จุดมุ่งหมายหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏ คือ ใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตส่วนตน ใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตส่วนท้องถิ่น ใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข มีทักษะการวิเคราะห์ มีการใช้ข้อมูลและข้อเท็จจริงเป็นพื้นฐานสำหรับการแก้ปัญหา มีการใช้ข้อมูลและข้อเท็จจริงเป็นพื้นฐานสำหรับการตัดสินใจในการดำรงชีวิตประจำวัน สามารถดำรงชีวิตและเรียนรู้ตลอดชีวิตในสังคมยุคเทคโนโลยีและสารสนเทศ ได้ปรับปรุงพัฒนา จรรโลงสภาพและสิ่งแวดล้อมของชุมชนและสังคมให้อยู่แบบยั่งยืน และ มีความรอบรู้ในสิ่งที่อยู่รอบตน รู้เท่าและรู้ทัน

ผลการวิเคราะห์รายชื่อวิชาศึกษาทั่วไป

ผลการวิเคราะห์รายชื่อวิชาในกลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ หลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏตามตารางที่ 8 พบว่า สาระในกลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏ นำมาจัดทำเป็นชื่อรายวิชาได้แก่สาระที่เกี่ยวกับมนุษย์และเรื่องเกี่ยวกับตนเอง ได้แก่ชื่อวิชา มนุษย์กับศิลปะ มนุษย์กับความงาม สุนทรียศาสตร์แห่งชีวิต ความซาบซึ้งทางสุนทรียภาพ สุนทรียภาพเพื่อคุณภาพชีวิต ชีวิตกับศิลปะ สุนทรียภาพทางทัศนศิลป์ สุนทรียภาพของชีวิต ชีวิตกับสุนทรียะ ศิลปะการดำเนินชีวิต จำนวน 24 แห่ง สาระที่นำมากำหนดเป็นชื่อรายวิชาที่ใช้ชื่อแตกต่างกันที่หลากหลายที่สุด ใช้ชื่อวิชาว่า เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้า สารนิเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้า สารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้า สารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ ทักษะการรู้สารสนเทศ การใช้สารสนเทศ ทักษะการสืบค้นและนำเสนอสารสนเทศ การสืบค้นสารสนเทศ และการรู้สารสนเทศ

ผลการวิเคราะห์รายชื่อวิชาในกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ หลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏตามตารางที่ 9 พบว่าสาระในกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏ นำมาจัดทำเป็นชื่อรายวิชามากที่สุดได้แก่สาระที่เกี่ยวกับสังคม ได้แก่ชื่อวิชาวิถีโลก มนุษย์กับสังคม และ สิทธิมนุษยชนกับสังคม มีจำนวน 23 แห่ง ชื่อวิชาบางวิชาจัดทำและกำหนดเพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ท้องถิ่น โดยตรงได้แก่ วิชา ทวารวดีศึกษานครศรีธรรมราชศึกษา ท้องถิ่นศึกษา เป็นต้น

ผลการวิเคราะห์รายชื่อวิชาในกลุ่มวิชาภาษา หลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏตามตารางที่ 10 พบว่า สาระในกลุ่มวิชาภาษาที่มหาวิทยาลัยราชภัฏนำมาจัดทำเป็นชื่อรายวิชาได้แก่สาระที่เกี่ยวกับภาษาอังกฤษ ได้แก่ชื่อวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและการสืบค้น ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน จำนวน 30 แห่ง ในกลุ่มวิชาภาษามีการกำหนดชื่อวิชาภาษาต่างประเทศอื่น ๆ ที่หลากหลาย ส่วนใหญ่จะเป็นภาษาต่างประเทศเพื่อนบ้านทุกภาษา

ผลการวิเคราะห์รายชื่อวิชาในกลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏตามตารางที่ 11 พบว่ามีการนำสาระในกลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มหาวิทยาลัยราชภัฏจัดทำเป็นรายวิชาที่กำหนดให้นักศึกษาเรียนมากที่สุด ได้แก่วิชา วิทยาศาสตร์เพื่อคุณภาพชีวิต ชีวิตกับสุขภาพ อาหารเพื่อมนุษยชาติ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อคุณภาพชีวิต จำนวน 31 แห่ง

ผลการวิเคราะห์รายชื่อวิชาในกลุ่มวิชาสร้างเสริมคุณภาพชีวิต หลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏตามตารางที่ 12 พบว่ามีการนำสาระในกลุ่มวิชาสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่มหาวิทยาลัยราชภัฏจัดทำเป็นรายวิชาที่กำหนดให้นักศึกษาเรียนมากที่สุด ได้แก่วิชา วิทยาศาสตร์กับการออกกำลังกาย วิทยาศาสตร์การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ และ วิทยาศาสตร์การกีฬาและนันทนาการ จำนวน 6 แห่ง

ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินการบริหารการสอนวิชาศึกษาทั่วไป

สภาพการดำเนินการบริหารการสอนวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัยราชภัฏพบว่า การบริหารการสอนวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัยราชภัฏดำเนินการ โดยแต่ละคณะดำเนินการเอง จำนวน 10 แห่ง รองลงมาได้แก่ให้สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียนดำเนินการจำนวน 8 แห่ง วิธีการบริหารการสอนวิชาศึกษาทั่วไปที่น้อยที่สุดได้แก่ การตั้งผู้รับผิดชอบเป็นรายวิชา มีจำนวน 1 แห่ง

ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินการสอนวิชาศึกษาทั่วไป

สภาพการดำเนินการสอนวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัยราชภัฏ พบว่า การดำเนินการสอนวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัยราชภัฏดำเนินการสอนโดยผู้สอนคนเดียวตลอดทั้งภาคมีจำนวนมากที่สุด คือ 16 แห่ง รองลงมาได้แก่การสอนเป็นกลุ่มโดยแบ่งบทสอนจำนวน 11 แห่ง และสอนในรูปกลุ่มใหญ่น้อยที่สุด จำนวน 1 แห่ง

ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะของบัณฑิตที่คาดหวังต่อการจัดการหลักสูตร วิชาศึกษาทั่วไป

ภาพรวมของผู้บริหารมหาวิทยาลัย ผู้บริหารหลักสูตร อาจารย์ และนักศึกษาที่มี
ข้อคิดเห็นต่อคุณลักษณะของบัณฑิตที่คาดหวัง

ภาพรวมของผู้บริหารมหาวิทยาลัย ผู้บริหารหลักสูตร อาจารย์ และนักศึกษาที่มี
ข้อคิดเห็นต่อคุณลักษณะของบัณฑิตที่คาดหวังจาก 28 องค์ประกอบแตกต่างกันไปในแต่ละราย
ชื่อ ผู้บริหารมหาวิทยาลัย และนักศึกษามีข้อคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิตที่คาดหวังใน
สภาพที่ต้องการ คือให้นักศึกษามีคุณธรรม และจริยธรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.74, 4.81,$
4.69, และ 4.20 ตามลำดับ)

ภาพรวมของผู้บริหารมหาวิทยาลัย ผู้บริหารหลักสูตร อาจารย์ และนักศึกษาที่มี
ข้อคิดเห็นต่อปรัชญาและวัตถุประสงค์ของวิชาศึกษาทั่วไป

ผู้บริหารหลักสูตรมีความเห็นในสภาพที่ต้องการเกี่ยวกับปรัชญาและวัตถุประสงค์ของ
วิชาศึกษาทั่วไปว่า สามารถนำไปคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์อย่างเป็นระบบในระดับมาก ส่วน
อาจารย์ผู้สอนมีความเห็นว่าหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่าง
เหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.79$ และ 4.50)

ภาพรวมของผู้บริหารมหาวิทยาลัย ผู้บริหารหลักสูตร อาจารย์ และนักศึกษาที่มี
ข้อคิดเห็นต่อระบบการจัดการศึกษาวิชาศึกษาทั่วไป

ภาพรวมของผู้บริหารมหาวิทยาลัย ผู้บริหารหลักสูตร อาจารย์ และนักศึกษาที่มี
ข้อคิดเห็นต่อระบบการจัดการศึกษาวิชาศึกษาทั่วไป ทุกกลุ่มมีความคิดเห็นว่าการจัดระบบการ
จัดการศึกษาวิชาศึกษาทั่วไปใช้ระบบทวิภาค แบ่งออกเป็น 2 ภาคการศึกษาปกติ และการ
จัดระบบการจัดการศึกษาวิชาศึกษาทั่วไปมีระยะเวลาศึกษาไม่น้อยกว่า 15 สัปดาห์อยู่ในระดับ
มาก ($\bar{X} = 4.66, 4.57, 4.30,$ และ 3.93)

ภาพรวมของผู้บริหารมหาวิทยาลัย ผู้บริหารหลักสูตร อาจารย์ และนักศึกษาที่มี
ข้อคิดเห็นต่อโครงสร้างหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป

ภาพรวมของผู้บริหารมหาวิทยาลัย ผู้บริหารหลักสูตร อาจารย์ และนักศึกษาที่มี
ข้อคิดเห็นต่อโครงสร้างหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป ทั้งในสภาพที่เป็นอยู่จริงในปัจจุบันและสภาพ
ที่ต้องการอยู่ในระดับมาก ยกเว้นข้อคิดเห็นในประเด็นที่ว่าวิชาศึกษาทั่วไปควรจัดสอนให้แก่
นักศึกษาในปีที่ 3-4 และจัดสอนให้นักศึกษาในทุกปีการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป

ภาพรวมของผู้บริหารมหาวิทยาลัย ผู้บริหารหลักสูตร อาจารย์ และนักศึกษาที่มีข้อคิดเห็นเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการเรียนวิชาศึกษาทั่วไป

ภาพรวมของผู้บริหารมหาวิทยาลัย ผู้บริหารหลักสูตร อาจารย์ และนักศึกษาในสภาพที่ต้องการในระดับมากในทุกองค์ประกอบของจุดมุ่งหมายของการเรียนวิชาศึกษาทั่วไป อาจารย์ผู้สอนมีความคิดเห็นต่อสภาพที่ต้องการคือ หลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยควรมีจุดมุ่งหมายในการพัฒนานักศึกษาให้เป็นคนเก่ง คนดี และคนที่มีความสุขอยู่ในระดับมาก กลุ่มผู้บริหารมหาวิทยาลัยมีความคิดเห็นในสภาพที่ต้องการมากเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการเรียนวิชาศึกษาทั่วไปในเรื่องความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และความเข้าใจเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยและการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา ($\bar{X}=4.48$)

ภาพรวมของผู้บริหารมหาวิทยาลัย ผู้บริหารหลักสูตร อาจารย์ และนักศึกษาที่มีข้อคิดเห็นต่อการคิดหน่วยกิตของวิชาศึกษาทั่วไป

ภาพรวมของผู้บริหารมหาวิทยาลัย ผู้บริหารหลักสูตร อาจารย์ และนักศึกษาในสภาพที่เป็นอยู่จริงและสภาพที่ต้องการเกี่ยวกับการคิดหน่วยกิตของวิชาศึกษาทั่วไปอยู่ในระดับมาก ส่วนอาจารย์ผู้สอนมีความคิดเห็นในระดับปานกลางในสภาพที่เป็นอยู่จริงในองค์ประกอบเกี่ยวกับรายวิชาศึกษาทั่วไปควรเป็นรายวิชาภาคปฏิบัติ รายวิชาภาคทฤษฎีควรใช้เวลาไม่น้อยกว่า 15 ชั่วโมงต่อภาคการศึกษาปกติ มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิตระบบทวิภาค รายวิชาภาคปฏิบัติควรใช้เวลาไม่น้อยกว่า 30 ชั่วโมงต่อภาคการศึกษาปกติ มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิตระบบทวิภาค รายวิชาศึกษาทั่วไปควรมีการฝึกงานหรือการฝึกภาคสนามที่ใช้เวลาฝึกไม่น้อยกว่า 45 ชั่วโมงต่อภาคการศึกษาปกติ มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิตระบบทวิภาค และ รายวิชาศึกษาทั่วไปควรมีการทำโครงการหรือกิจกรรมการเรียนอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมายที่ใช้เวลาทำโครงการหรือกิจกรรมนั้นๆ ไม่น้อยกว่า 45 ชั่วโมงต่อภาคการศึกษาปกติ มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิตระบบทวิภาค ($\bar{X}=3.02, 3.39, 3.07, 2.93$, และ 3.03)

ภาพรวมของผู้บริหารมหาวิทยาลัย ผู้บริหารหลักสูตร อาจารย์ และนักศึกษาที่มีข้อคิดเห็นต่อจำนวนและคุณวุฒิของผู้สอนวิชาศึกษาทั่วไป

ภาพรวมของผู้บริหารมหาวิทยาลัย ผู้บริหารหลักสูตร อาจารย์ และนักศึกษาในสภาพที่เป็นอยู่จริงอยู่ในระดับปานกลางในทุกองค์ประกอบ ยกเว้นกลุ่มนักศึกษามีความเห็นในทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งในสภาพที่เป็นอยู่จริง และในสภาพที่ต้องการ

ผลการวิเคราะห์เนื้อหาสาระวิชาศึกษาทั่วไป

ภาพรวมของผู้บริหารมหาวิทยาลัย ผู้บริหารหลักสูตร อาจารย์ และนักศึกษาที่มีข้อคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาสาระวิชาศึกษาทั่วไป

ภาพรวมของผู้บริหารมหาวิทยาลัย ผู้บริหารหลักสูตร อาจารย์ และนักศึกษามีความคิดเห็นในสภาพที่ต้องการเกี่ยวกับเนื้อหาสาระวิชาศึกษาทั่วไปในองค์ประกอบทุกองค์ประกอบในระดับมาก ส่วนในสภาพที่เป็นอยู่จริง กลุ่มผู้บริหารมหาวิทยาลัย และ กลุ่มอาจารย์ผู้สอนมีความเห็นในองค์ประกอบทุกองค์ประกอบในระดับปานกลาง

ผลการวิเคราะห์วิธีการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไป

ภาพรวมของผู้บริหารมหาวิทยาลัย ผู้บริหารหลักสูตร อาจารย์ และนักศึกษาที่มีข้อคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไป

ภาพรวมของผู้บริหารมหาวิทยาลัย ผู้บริหารหลักสูตร อาจารย์ และนักศึกษามีความคิดเห็นต้องการให้มีวิธีการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปในทุกองค์ประกอบในระดับมาก กลุ่มผู้บริหารมหาวิทยาลัยและกลุ่มอาจารย์ผู้สอนมีความเห็นในสภาพที่เป็นอยู่จริงในปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง

ภาพรวมของผู้บริหารมหาวิทยาลัย ผู้บริหารหลักสูตร อาจารย์ และนักศึกษาที่มีข้อคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไป

ภาพรวมของผู้บริหารมหาวิทยาลัย และกลุ่มอาจารย์ผู้สอนมีความเห็นเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปในทุกองค์ประกอบในระดับปานกลาง ส่วนในสภาพที่ต้องการ ทุกกลุ่มมีความเห็นในองค์ประกอบในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป

ภาพรวมของผู้บริหารมหาวิทยาลัย ผู้บริหารหลักสูตร อาจารย์ และนักศึกษาที่มีข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป

ภาพรวมของผู้บริหารมหาวิทยาลัย ผู้บริหารหลักสูตร และกลุ่มอาจารย์ผู้สอนมีความเห็นต่อสภาพที่เป็นอยู่จริงในปัจจุบันในทุกองค์ประกอบในระดับปานกลาง ผู้บริหารของมหาวิทยาลัยมีความเห็นในระดับมากในแนวทางการจัดหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยสอดคล้องกับแนวทางการจัดหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาในเรื่องปรัชญาและวัตถุประสงค์ แนวทางการจัดหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยสอดคล้องกับแนวทางการจัดหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาในเรื่องโครงสร้างและรูปแบบ ความรับผิดชอบและการประสานงานหมวดวิชาศึกษาทั่วไปขึ้นอยู่กับคณะหรือภาควิชาที่ขอเปิดดำเนินการหลักสูตรนั้น และ หลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปทั้ง 13 รายวิชาของมหาวิทยาลัยราชภัฏมีความเหมาะสมในการพัฒนานักศึกษาให้มีคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ($\bar{X}$ = 3.64, 3.77, 3.57, และ 3.52)

ผลการวิเคราะห์เนื้อหาสาระวิชาศึกษาทั่วไปที่บูรณาการ

ภาพรวมของผู้บริหารมหาวิทยาลัย ผู้บริหารหลักสูตร อาจารย์ และนักศึกษาที่มีข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการบูรณาการเนื้อหาสาระวิชาศึกษาทั่วไป

ภาพรวมของทุกกลุ่มแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบูรณาการเนื้อหาสาระวิชาศึกษาทั่วไปในหลักสูตรในสภาพปัจจุบันในทุกองค์ประกอบในระดับปานกลาง ในสภาพที่ต้องการกลุ่มผู้บริหารมหาวิทยาลัย และกลุ่มนักศึกษามีความต้องการอยู่ในระดับมากในองค์ประกอบที่เกี่ยวกับการบูรณาการเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{X}$ = 4.62 และ 4.24)

ผลการวิเคราะห์สาระวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่มีการบูรณาการสาระวิชาตามมาตรา 23 และ มาตรา 24 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

ผลการวิเคราะห์สาระเนื้อหาวิชาศึกษาทั่วไปที่ควรมีการบูรณาการตามมาตรา 23 และ มาตรา 24 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พบว่าเนื้อหาสาระวิชาศึกษาทั่วไปมีการกำหนดให้มีการบูรณาการตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. สาระเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับตนเอง มีทักษะการศึกษาค้นคว้าและเรียนรู้ด้วยตนเอง และตลอดชีวิต มีการบูรณาการสาระจำนวน 4 เรื่อง คือ ทักษะ การศึกษาค้นคว้า การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ตลอดชีวิต

2. ความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก มีความเข้าใจเพื่อนร่วมโลก เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ มีการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีการดำรงตนให้มีคุณค่าต่อสังคม มีการบูรณาการสาระจำนวน 11 เรื่อง คือ ความสัมพันธ์ สังคม ครอบครัว ชุมชน ชาติ สังคมโลก เพื่อนร่วมโลก การอยู่ร่วมกัน สันติ การดำรงชีวิต และการดำรงตนให้มีคุณค่า

3. ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทย มีการบูรณาการสาระจำนวน 2 หัวเรื่อง คือ ประวัติศาสตร์ สังคมไทย

4. ศึกษาลักษณะทั่วไปวิวัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยทั้งในเมืองและชนบท วัฒนธรรม และประเพณีไทย สภาพปัญหาและแนวทางขจัดปัญหาสังคมไทย โดยศึกษาการพัฒนา โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ภูมิปัญญาชาวบ้านและท้องถิ่น การดำเนินชีวิตแบบพึ่งพอดลอดจนวิสัยทัศน์ด้านสังคมเศรษฐกิจ การเมืองและการปกครองที่คนไทยอยากเห็น ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีการตระหนักในการปฏิบัติตนตามวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย และมีความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์และการเมือง มีการบูรณาการสาระจำนวน 7 เรื่อง คือ

ระบบการเมือง การปกครอง ระบอบประชาธิปไตย พระมหากษัตริย์ การปฏิบัติตน เศรษฐศาสตร์ การเมือง

5. ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สามารถสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการคิด การวิเคราะห์ การแก้ปัญหาและการตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อมูลและข้อเท็จจริงที่เป็นวิทยาศาสตร์ มีการตระหนักถึงความเจริญก้าวหน้าและผลกระทบทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีทักษะการคิดอย่างมีเหตุผล การมีเหตุผล รู้จักวิเคราะห์และแก้ปัญหาต่างๆได้ และมีความเข้าใจเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีการบูรณาการสาระจำนวน 11 เรื่อง คือ ทักษะ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การคิด การวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การตัดสินใจ ข้อมูล ผลกระทบ คอมพิวเตอร์ และ เทคโนโลยีสารสนเทศ

6. ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์ ศึกษากระบวนการและการพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพของชีวิต ให้ดำรงอยู่อย่างมีความสุข และมีประสิทธิภาพ โดยตระหนักถึงผลกระทบต่อความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ที่มีต่อมนุษย์ สภาพแวดล้อม สังคมเมืองและวัฒนธรรม มีการบูรณาการสาระจำนวน 11 เรื่อง คือ ทักษะ วิทยาศาสตร์ กระบวนการ การพัฒนา เทคโนโลยี การพัฒนาคุณภาพชีวิต ความสุข มนุษย์ สิ่งแวดล้อม สังคมเมือง และ วัฒนธรรม

7. หลักและกระบวนการคิดของมนุษย์ ความคิดสร้างสรรค์ และการวิเคราะห์ ข้อมูล และ ข่าวสารตรรกศาสตร์และการใช้เหตุผล กระบวนการตัดสินใจ กระบวนการแสวงหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์กำหนดการเชิงเส้น และการประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน มีการบูรณาการสาระจำนวน 9 เรื่อง คือ การคิด มนุษย์ ความคิดสร้างสรรค์ การวิเคราะห์ ตรรกศาสตร์ การใช้เหตุผล การตัดสินใจ การมีเหตุผล และการกำหนดเชิงเส้น

8. ความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน มีความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ดูแลและพัฒนาการสิ่งแวดล้อม มีความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ มีการบูรณาการสาระจำนวน 7 เรื่อง คือ ประสบการณ์ การจัดการ การบำรุงรักษา ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์ และ ระบบนิเวศ

9. ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับศาสนา และวัฒนธรรม มีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการคิด การวิเคราะห์ การแก้ปัญหาและการตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อมูลและข้อเท็จจริงตามหลักธรรม มีเจตคติและซาบซึ้งในคุณค่าของสังคม ความดี ความงาม การมีค่านิยมที่พึงประสงค์ มีคุณธรรม จริยธรรม มีความเข้าใจเกี่ยวกับอารยธรรม อารยธรรมตะวันออก อารยธรรมตะวันตก และ อารยธรรมไทย มีความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญา ศาสนา และ ความเชื่อ มีความเข้าใจพฤติกรรมมนุษย์ ตลอดจนความเข้าใจเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรม มีการบูรณาการสาระ

จำนวน 19 เรื่อง คือ ศาสนา วัฒนธรรม หลักการคิด การวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การตัดสินใจ หลักกรรม เจตคติ ความซาบซึ้ง สัจธรรม ความดี ความงาม ถิ่นนิคม คุณธรรม จริยธรรม อารยธรรม ปรัชญา ความเชื่อ และ พฤติกรรมมนุษย์

10. ศึกษาความจริงของชีวิต ความหมายของชีวิต การดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน และ โลกยุควิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมตามหลัก ศาสนธรรม ชีวิตที่มีสันติสุข และสังคมที่มีสันติภาพ มีการบูรณาการสาระจำนวน 9 เรื่อง คือ ชีวิต การดำรงชีวิต วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ คุณธรรม จริยธรรม ศาสนา สันติสุข และ สันติภาพ

11. ศึกษาและจำแนกข้อแตกต่างในศาสตร์ทางความงาม ความหมายของ สุนทรียศาสตร์ เชิงการคิด กับสุนทรียศาสตร์เชิงพฤติกรรมโดยสังเขป ความสำคัญของการรับรู้ กับความเป็นมาของศาสตร์ทางการเห็น ศาสตร์ทางการได้ยิน และศาสตร์ทางการเคลื่อนไหว ผู้ ทัศนศิลป์ ศิลปะดนตรี และ ศิลปะการแสดง ผ่านขั้นตอนการเรียนรู้เชิงคุณค่าจากระดับการ รำลึก ผ่านขั้นตอนความคุ้นเคย และ นำเข้าสู่ขั้นความซาบซึ้ง เพื่อให้ได้มาซึ่งประสบการณ์ของ ความซาบซึ้งทางสุนทรียภาพ มีการบูรณาการสาระจำนวน 13 เรื่อง คือ ความงาม สุนทรียภาพ ความคิด พฤติกรรม การรับรู้ การเคลื่อนไหว ทัศนศิลป์ ศิลปะ ดนตรี ศิลปะการแสดง การรำลึก ความคุ้นเคย และ ความซาบซึ้ง

12. ศึกษาพฤติกรรมมนุษย์และสาเหตุปัจจัยแห่งพฤติกรรม การพัฒนาตน มนุษย์ สัมพันธ์เพื่อการทำงานร่วมกัน การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และการประเมินตนเอง มีการ บูรณาการสาระจำนวน 7 เรื่อง คือ พฤติกรรม มนุษย์ การพัฒนาตน มนุษย์สัมพันธ์ การทำงาน การอยู่ร่วมกัน และ การประเมินตนเอง

13. ศึกษาวิวัฒนาการสังคม ระบบเศรษฐกิจ การเมืองและการปกครองของประเทศไทย และของสังคมโลกการจัดระเบียบโลกในด้าน สังคม เศรษฐกิจ การเมืองและการปกครอง ตลอดจน ถึงการพัฒนาสังคมเศรษฐกิจ การเมืองและ การปกครองของประเทศไทยเพื่อปรับตัวเข้ากับ การ จัดระเบียบสังคมโลก มีการบูรณาการสาระจำนวน 4 เรื่อง คือ สังคม เศรษฐกิจ การเมือง และ การปกครอง

14. ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการกีฬา มีการบูรณาการสาระจำนวน 3 เรื่อง คือ ความรู้ ความเข้าใจ และ การกีฬา

15. ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา และ ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการบูรณาการสาระจำนวน 3 หัวเรื่อง คือ ภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญา ท้องถิ่น และ การประยุกต์ใช้

16. ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้ และทักษะด้านคณิตศาสตร์ มีวิธีการคิดและตัดสินใจ มีการบูรณาการสาระจำนวน 5 เรื่อง คือ ความรู้ ทักษะ คณิตศาสตร์ การคิด และการตัดสินใจ

17. ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง มีทักษะด้านภาษาทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ภาษาและการรู้สารสนเทศ มีการบูรณาการสาระจำนวน 4 เรื่อง คือ ภาษาไทย ภาษาต่างประเทศ(ภาษาอังกฤษ) การใช้ภาษา และการรู้สารสนเทศ

18. ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้ และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข รู้จักใช้สารสนเทศเพื่อการสื่อสารที่สามารถติดต่อสื่อความหมายกับผู้อื่นได้ มีการบูรณาการสาระจำนวน 8 เรื่อง คือ ความรู้ ทักษะ การประกอบอาชีพ การดำรงชีวิต ความสุข การใช้สารสนเทศ การสื่อสาร และการสื่อความหมาย

19. ความซาบซึ้งในศิลปะและสุนทรียภาพ มีการบูรณาการสาระจำนวน 3 เรื่อง คือ ความซาบซึ้ง ศิลปะ และ สุนทรียภาพ

ตอนที่ 3 ผลการพัฒนารูปแบบหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปแบบบูรณาการในมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ข้อค้นพบที่ใช้เป็นฐานในการร่างรูปแบบหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปแบบบูรณาการได้มาจากผลการศึกษาคณะวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง และการตอบแบบสอบถาม ของผู้ตอบแบบสอบถาม 4 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหาร ผู้บริหารหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป อาจารย์ผู้สอนวิชาศึกษาทั่วไป และนักศึกษา ผลจากการเปรียบเทียบการจัดการบริหารหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปจากมหาวิทยาลัยในต่างประเทศและในประเทศไทย สรุปได้ดังนี้

รูปแบบหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปแบบบูรณาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เป็นไปตามหลักเกณฑ์การบริหารงานวิชาการของสถาบันระดับอุดมศึกษา เริ่มต้นจากการกำหนดวิสัยทัศน์ นโยบาย ภารกิจ ซึ่งผู้บริหารของมหาวิทยาลัยราชภัฏจะต้องดำเนินการ ซึ่งส่วนใหญ่จะต้องสอดคล้องกับการบริหารมหาวิทยาลัยเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พุทธศักราช 2547 การกำหนดวิสัยทัศน์ นโยบาย และภารกิจจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำหนดวัตถุประสงค์หลักวิชาศึกษาทั่วไปและสอดคล้องกับการจัดการหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้กำหนดแนวทางในการปฏิบัติไว้ รายละเอียดสรุปเป็นรูปแบบหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปแบบบูรณาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏซึ่งเป็นรูปแบบหลักในการบูรณาการหลักสูตรและวิธีการ

บูรณาการการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไป (รายละเอียดตามแผนภูมิ 27) มีรูปแบบย่อยซึ่งมีความสัมพันธ์กับรูปแบบหลัก 4 รูปแบบย่อย ดังรายละเอียดสรุปของรูปแบบย่อย ดังต่อไปนี้

รูปแบบหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปแบบบูรณาการมหาวิทยาลัยราชภัฏ

องค์ประกอบหลักของรูปแบบหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปแบบบูรณาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มีที่มาจากองค์ประกอบหลัก 2 องค์ประกอบ คือ

1. วิสัยทัศน์ นโยบาย และ ภารกิจของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

วิสัยทัศน์ และนโยบายของมหาวิทยาลัยราชภัฏเกิดขึ้นจากวงแนวความคิดของปรัชญาของแต่ละมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีความสัมพันธ์กับภารกิจตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 และมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับปรัชญาของการอุดมศึกษา และมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาการและวิชาชีพของสาขาวิชาต่างๆ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมียุทธศาสตร์ นโยบาย และ ภารกิจที่คล้ายกัน จากข้อค้นพบ สรุปวิสัยทัศน์ นโยบาย และ ภารกิจของมหาวิทยาลัยราชภัฏ รวบรวมได้เป็น 9 ประการ คือ

1. สถาบันเพื่อการศึกษาแก่ประชาชน
2. ชุมพลังแห่งปัญญา
3. สถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น
4. ผลิตกำลังคนที่มีความรู้ ความสามารถและมีคุณธรรม
5. รับใช้ท้องถิ่นและประเทศชาติ
6. เชิดชูภูมิปัญญาท้องถิ่น
7. สร้างสรรค์ศิลปวิทยา
8. ความเป็นเลิศทางวิชาการ
9. แหล่งความรู้ตลอดชีวิต

จากข้อค้นพบเกี่ยวกับหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป พบว่าหลักสูตรมุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตให้มีความรอบรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม สามารถนำไปคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์อย่างเป็นระบบ

2. วัตถุประสงค์หลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป

จากข้อค้นพบเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการจัดการหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปทั้งจากสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาในต่างประเทศและในประเทศไทย พบว่ามีสาระสำคัญเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปที่กำหนดให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในองค์ประกอบของสาระใหญ่ๆ 14 องค์ประกอบ คือ

1. ความรู้เกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก
2. ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทย
3. ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
4. ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
5. ความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน
6. ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับศาสนา และวัฒนธรรม
7. ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการกีฬา
8. ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา
9. ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้ และทักษะด้านคณิตศาสตร์
10. ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง
11. ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้ และทักษะในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข
12. มีพื้นฐานสำหรับการเรียนในสาขาวิชาอื่นๆ
13. สามารถพัฒนานักศึกษาให้เป็นคนเก่ง คนดี และคนที่มีความสุข
14. สามารถพัฒนาคุณภาพนักศึกษาให้เป็นบัณฑิตในอุดมคติไทยที่สังคมต้องการ

จากข้อค้นพบดังกล่าว องค์ประกอบของสาระจากวัตถุประสงค์ของหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปกำหนดเป็นรูปแบบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปและการกำหนดรูปแบบสาระวิชาของหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป

จากองค์ประกอบหลักข้างต้น สามารถตอบสนองการบริหารจัดการหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปแบบบูรณาการในมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยเกี่ยวข้องกับมิติสัมพันธ์ของรูปแบบหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปแบบบูรณาการ มีมิติที่สัมพันธ์กัน 4 มิติ คือ

1. มิติคุณลักษณะของบัณฑิตที่มหาวิทยาลัยราชภัฏต้องการ
2. มิติการบริหารจัดการหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป

3. มิติองค์ประกอบของหลักสูตร
4. มิติการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไป

มิติคุณลักษณะของบัณฑิตที่มหาวิทยาลัยราชภัฏต้องการ

จากข้อค้นพบเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิตที่ต้องการทั้งจากสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาในต่างประเทศและในประเทศไทย พบว่ามีสาระสำคัญเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิตทางด้านสมรรถนะที่ต้องการและการส่งเสริมให้มีคุณลักษณะของบัณฑิตที่คาดหวังจากมหาวิทยาลัยราชภัฏ รวม 28 ประเด็น คุณลักษณะของบัณฑิตที่มหาวิทยาลัยราชภัฏต้องการในลำดับที่คาดหวังในลำดับต้น ได้แก่ นักศึกษาที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบเป็นคนที่ใฝ่รู้ อยู่เป็นนิจ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีความสมดุลทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ผลการวิจัยจึงสอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบันที่ห่วงเรื่องคุณภาพของบัณฑิตว่า บัณฑิตในปัจจุบันขาดคุณธรรมและจริยธรรม แม้นโยบายของคณะรัฐมนตรีในปัจจุบันก็ยังคงเน้นนโยบายในเรื่องคุณธรรมนำความรู้ โดยตระหนักถึงความสำคัญของการมีคุณธรรมมีความสำคัญกว่าความรู้ และเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาประเทศ

คุณลักษณะทั้ง 28 ประการที่เกี่ยวข้องกับการเกิดคุณลักษณะของบัณฑิตที่ต้องการใน ส่วนที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป คือรูปแบบที่ใช้สาระเนื้อหาวิชาที่กำหนดในกลุ่ม วิชาศึกษาทั่วไปในกลุ่มต่างๆเป็นเครื่องชี้วัดผลสำเร็จในการจัดการศึกษา ผู้วิจัยนำเนื้อหาสาระในวิชาศึกษาทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับการเกิดคุณลักษณะของบัณฑิตที่ต้องการให้เกิดขึ้นในการจัดการเรียนการสอน ดำเนินการสรุปสาระเนื้อหาให้มีการบูรณาการในรายวิชาต่างๆในกลุ่มวิชาต่างๆ 5 กลุ่ม ซึ่งรวมการศึกษาสาระด้านเนื้อหาและประสบการณ์จากการจัดกิจกรรมในการเรียนการสอน (รายละเอียดตามแผนภูมิที่ 25) เพื่อก่อให้เกิดคุณลักษณะของบัณฑิตที่มหาวิทยาลัยราชภัฏต้องการ

การกำหนดสาระในกลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ ภาษา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตลอดจน กลุ่มวิชาสร้างเสริมคุณภาพชีวิต มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดคุณลักษณะของบัณฑิตด้านความคิด ความใฝ่ฝัน ความตระหนักในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม ความมีสติปัญญา การมีคุณธรรม จริยธรรม มีสมรรถนะความเข้าใจสังคม มีสมรรถนะด้านภาษา การรู้สารสนเทศ มีสมรรถนะด้านการทำงานกับเทคโนโลยีที่หลากหลาย และการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดสุขภาพที่แข็งแรงและจิตใจที่สมบูรณ์

มติการบริหารจัดการหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป

จากข้อค้นพบจากการสังเคราะห์สาระ พบว่าการบริหารจัดการวิชาศึกษาทั่วไปควรมีการดำเนินงานตามโครงสร้างการบริหารจัดการวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีรูปแบบโครงสร้างโดยการจัดตั้งคณะกรรมการอำนวยการวิชาศึกษาทั่วไป มีประธานคณะกรรมการวิชาศึกษาทั่วไปรับผิดชอบในการดำเนินงานด้านการบริหารงานทั่วไป และ ด้านการบริหารหลักสูตร (รายละเอียดตามแผนภูมิที่ 30) สรุปได้ว่า การบริหารจัดการวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัยราชภัฏเกี่ยวข้องกับการบริหารทั่วไปและการบริหารหลักสูตร ดำเนินการตามโครงสร้างการบริหารวิชาศึกษาทั่วไป โดยให้มีการจัดตั้งสำนักงานวิชาศึกษาทั่วไป มีประธานคณะกรรมการวิชาศึกษาทั่วไปเป็นผู้บริหารวิชาศึกษาทั่วไป การดำเนินงานขึ้นอยู่กับ การกำกับเงินโยบยจากคณะกรรมการอำนวยการวิชาศึกษาทั่วไปซึ่งแต่งตั้งจากคณบดีหรือผู้อำนวยการจากคณะและสำนักหรือศูนย์ต่างๆ สำนักงานคณะกรรมการวิชาศึกษาทั่วไปอยู่ในความดูแลของรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มีการดำเนินงานในการบริหารงานทั่วไปเกี่ยวกับงานธุรการ สารบรรณ งานการเงิน พัสดุ และงานบริหารการศึกษาวิชาศึกษาทั่วไป และดำเนินการบริหารหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปในการจัดหาผู้สอนที่เหมาะสม การจัดกลุ่มผู้เรียน การจัดตารางสอนและห้องเรียน การประสานงานการสอนของอาจารย์ผู้สอน การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน การสนับสนุนการผลิตสื่อและตำราประกอบการเรียนการสอนในหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป 5 กลุ่ม คือ กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ กลุ่มวิชาภาษา กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และกลุ่มวิชาส่งเสริมคุณภาพชีวิต

ที่มาของกลุ่มวิชาต่างๆ ในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปเกิดขึ้นจากการสังเคราะห์สาระในบริบทที่เกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการเรียนวิชาศึกษาทั่วไป เนื้อหาสาระวิชาศึกษาทั่วไป และแนวความคิดเกี่ยวกับการบูรณาการวิชาศึกษาทั่วไป ที่กำหนดโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (รายละเอียดปรากฏตามแผนภูมิที่ 25 และ 26)

มีติรูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปเกี่ยวข้องกับรูปแบบการบูรณาการเนื้อหาสาระวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัยราชภัฏซึ่งประกอบไปด้วยแนวทางการบูรณาการจากองค์ประกอบใหญ่ 3 องค์ประกอบในการบูรณาการเนื้อหาสาระวิชาศึกษาทั่วไป คือ บูรณาการจากจุดมุ่งหมายของการเรียนวิชาศึกษาทั่วไป บูรณาการจากเนื้อหาสาระวิชาศึกษาทั่วไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และ บูรณาการจากแนวความคิดเกี่ยวกับการบูรณาการวิชาศึกษาทั่วไป

องค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบมีการบูรณาการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการแบ่งกลุ่มเนื้อหาสาระวิชาออกเป็นกลุ่มวิชา 5 กลุ่มในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป โดยมีรายละเอียดของการนำเนื้อหาสาระไปจัดทำเป็นหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เป็นสาระวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏ สามารถนำมาจัดทำเป็นรายวิชาและคำอธิบายรายวิชาในรูปแบบการบูรณาการหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในมหาวิทยาลัยราชภัฏต่อไป ดังนั้น รูปแบบการบูรณาการสาระวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏจึงเป็นรูปแบบที่สังเคราะห์สาระจากจุดมุ่งหมายของคุณลักษณะของบัณฑิต จากจุดมุ่งหมายของการเรียนวิชาศึกษาทั่วไป จากเนื้อหาสาระวิชาศึกษาทั่วไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และจากแนวความคิดเกี่ยวกับการ บูรณาการวิชาศึกษาทั่วไป มีความสัมพันธ์ก่อให้เกิดกลุ่มวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปรวม 5 กลุ่มวิชา คือกลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ กลุ่มวิชาภาษา กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และ กลุ่มวิชาสร้างเสริมคุณภาพชีวิต

มิต้องค์ประกอบของหลักสูตร

จากผลการวิจัยพบว่าหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัยราชภัฏมิต้องค์ประกอบที่สอดคล้องและต้องปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2548 และแนวทางการบริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2548 ในเรื่องเกี่ยวกับโครงสร้างหลักสูตร ซึ่งมีการกำหนดองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องในเรื่อง จำนวนหน่วยกิต การจัดวิชาในลักษณะจำแนกเป็นรายวิชา

การจัดวิชาในลักษณะจำแนกเป็นการบูรณาการเนื้อหา การผสมผสานเนื้อหาสาระที่ครอบคลุมสาระของกลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ การผสมผสานเนื้อหาสาระที่ครอบคลุมสาระของกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ การผสมผสานเนื้อหาสาระที่ครอบคลุมสาระของกลุ่มวิชาภาษา และการผสมผสานเนื้อหาสาระที่ครอบคลุมสาระของกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี องค์ประกอบของโครงสร้างที่กล่าวมา ผู้วิจัยสร้างเป็นรูปแบบด้วยการกำหนดสาระในแต่ละกลุ่มสาขาวิชา

มหาวิทยาลัยราชภัฏได้กำหนดจำนวนหน่วยกิตวิชาการศึกษาทั่วไปก่อนมีเกณฑ์มาตรฐานในปี พ.ศ. 2548 คือจำนวน 33 หน่วยกิต เป็นสาระวิชาที่เรียนเหมือนกันทุกแห่ง จำนวน 13 รายวิชา จัดให้มีการเรียนการสอนนักศึกษาในชั้นปีที่ 1 และ 2 เป็นส่วนใหญ่ มีการพัฒนาหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปตามเกณฑ์การพัฒนาหลักสูตรที่กำหนดโดยคณะกรรมการการอุดมศึกษาตั้งแต่ปีการศึกษา 2548 เป็นต้นมา ทำให้หลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปมีความหลากหลายมากขึ้น

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาสาระวิชาศึกษาทั่วไป จากผลการวิจัย พบว่าเนื้อหาสาระพื้นฐานทั่วไปที่ประชาชนควรได้รับจากการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และจากการจัดการศึกษาวิชาศึกษาทั่วไปในสถาบันอุดมศึกษาทั้งจากต่างประเทศและในประเทศไทยที่จำเป็นและควรให้มีการศึกษาเพื่อเป็นพื้นฐานในภาพรวมของผู้บริหารมหาวิทยาลัย ผู้บริหารหลักสูตร อาจารย์ และนักศึกษาที่มีข้อคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาสาระวิชาศึกษาทั่วไปในสภาพที่ต้องการมีขอบเขตของสาระทั้งหมด 18 สาระใหญ่ คือ สาระที่ทำให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต การมีเหตุผล รู้จักวิเคราะห์และแก้ปัญหาต่างๆ การคิดอย่างมีเหตุผล การศึกษาค้นคว้าและเรียนรู้ด้วยตนเอง การมีเจตคติและซาบซึ้งในคุณค่าของสังคม ความดี ความงาม การให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการคิด การวิเคราะห์ การแก้ปัญหาและการตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อมูลและข้อเท็จจริงที่เป็นวิทยาศาสตร์ การดำรงตนให้มีคุณค่าต่อสังคม การดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ การให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณี ความตระหนักในการปฏิบัติตนตามวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย การให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบเศรษฐกิจ การให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสังคม ความตระหนักถึงความเจริญก้าวหน้าและผลกระทบทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การให้ความรู้ความเข้าใจเพื่อนร่วมโลก เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ความซาบซึ้งในศิลปะและสุนทรียภาพ การให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง การใช้สารสนเทศที่ติดต่อสื่อความหมายกับผู้อื่นได้ และ การให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ดูแลและพัฒนาการสิ่งแวดล้อม

รูปแบบของเนื้อหาสาระวิชาศึกษาทั่วไปทั้ง 18 สาระ กำหนดในรูปแบบของสาระในเนื้อหาวิชาจากกลุ่มวิชาต่างๆ ในกลุ่มวิชาศึกษาทั่วไป

ในเรื่องเกี่ยวกับแนวความคิดเกี่ยวกับการบูรณาการวิชาศึกษาทั่วไป ผลจากการวิจัย พบว่ามีแนวความคิดอยู่ 12 วิธีการ คือ มีวิธีการสอนหรือเทคนิคการสอนวิชาศึกษาทั่วไปในรูปแบบบูรณาการองค์ความรู้มากกว่า 1 สาระเนื้อหาวิชา จัดให้มีการบูรณาการสาระเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับอารยธรรม อารยธรรมตะวันออก อารยธรรมตะวันตก และอารยธรรมไทย จัดให้มีการบูรณาการสาระเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จัดให้มีการบูรณาการสาระเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับปรัชญา ศาสนา และความเชื่อ จัดให้มีการบูรณาการสาระเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์และการเมือง จัดให้มีการบูรณาการสาระเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ จัดให้มีการบูรณาการสาระเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรม จัดให้มีการบูรณาการสาระเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับการใช้ภาษาและการรู้สารสนเทศ จัดให้มีการบูรณาการสาระเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ จัดให้มีการบูรณาการสาระเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น จัดให้มีการบูรณาการสาระเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับศิลปะและสุนทรียะ และจัดให้มีการบูรณาการสาระเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม

รูปแบบเกี่ยวกับแนวความคิดการบูรณาการวิชาศึกษาทั่วไปดังกล่าวข้างต้น ดำเนินการโดยการกำหนดสาระเป็นรายวิชาตามกลุ่มวิชาต่างๆของวิชาศึกษาทั่วไป

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับระบบการจัดการศึกษา พบว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏต้องมีระบบการจัดการศึกษาวิชาศึกษาทั่วไปเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2548 คือ การจัดระบบการจัดการศึกษาวิชาศึกษาทั่วไปใช้ระบบทวิภาค แบ่งออกเป็น 2 ภาคการศึกษาปกติ และการจัดระบบการจัดการศึกษาวิชาศึกษาทั่วไปมีระยะเวลาศึกษาไม่น้อยกว่า 15 สัปดาห์

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการคิดหน่วยกิต ผลการวิจัยพบว่าความต้องการของมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีดังต่อไปนี้ โดยจัดให้มีการเรียนรายวิชาภาคทฤษฎีควรมีเวลาไม่น้อยกว่า 15 ชั่วโมงต่อภาคการศึกษาปกติ มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิตระบบทวิภาค การเรียนรายวิชาภาคปฏิบัติควรมีเวลาไม่น้อยกว่า 30 ชั่วโมงต่อภาคการศึกษาปกติ มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิตระบบทวิภาค ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2548 และแนวทางการบริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2548

ในองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับจำนวนและคุณภาพของอาจารย์ผู้สอน พบว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏมีความต้องการในลำดับมาก ในเรื่องเกณฑ์ของอาจารย์ประจำหลักสูตรในแต่ละรายวิชาควรมีคุณสมบัติตรงหรือสัมพันธ์กับรายวิชาศึกษาทั่วไปที่สอน การมีอาจารย์ประจำหลักสูตรโดยเฉพาะ การมีอาจารย์ประจำหลักสูตรในแต่ละรายวิชาควรมีคุณสมบัติไม่ต่ำกว่าปริญญาโทหรือเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์อย่างน้อย 2 คน การมีอาจารย์พิเศษที่มีประสบการณ์ตรง และสามารถสอนได้หลากหลาย การมีผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่นที่มีประสบการณ์มาช่วยสอน และ จำนวนอาจารย์ประจำหลักสูตรในแต่ละรายวิชาควรมีจำนวนอย่างน้อย 5 คน

จากผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ องค์ประกอบหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป ได้แนวทางในการบูรณาการการบริหารจัดการ (ตามรายละเอียดแผนภูมิที่ 29) โดยมีแนวทางการบูรณาการจากองค์ประกอบใหญ่ 5 องค์ประกอบในการบริหารจัดการ คือ บูรณาการแนวความคิดสาระจากปรัชญาและวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ บูรณาการจากระบบการจัดการศึกษาวิชาศึกษาทั่วไป บูรณาการจากโครงสร้างหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป บูรณาการจากการคิดหน่วยกิตวิชาศึกษาทั่วไป และ บูรณาการจากจำนวนและคุณภาพของอาจารย์ผู้สอนวิชาศึกษาทั่วไป

มติการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไป

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับรายละเอียดการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏมัตราธิราชบุรีมีต้องการในลำดับแรกๆ ได้แก่ การใช้กิจกรรมศึกษาภาคสนามให้ผู้เรียนรู้จักแก้ปัญหา มีความคิดสร้างสรรค์ และตระหนักในความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม การใช้กิจกรรมที่คาดหวังให้ผู้เรียนให้ความสนใจกับการเรียนวิชาศึกษาทั่วไป การใช้วิธีการให้นักศึกษาทำโครงการศึกษาเหตุการณ์และปรากฏการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นจริงทั้งทางธรรมชาติและทางสังคม การใช้กิจกรรมการทำโครงการแก้ปัญหาให้ผู้เรียนรู้จักแก้ปัญหา มีความคิดสร้างสรรค์ และตระหนักในความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม และ การใช้วิธีการให้นักศึกษาทำโครงการศึกษาเพื่อสังคมและชุมชน

ในรูปแบบมติการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไป ผู้วิจัยพบรูปแบบแนวทางในการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัยราชภัฏมัตราธิราชบุรีประกอบด้วยเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน โดยให้มีการจัดทำเอกสาร หนังสือ ตำราเรียนให้กับผู้เรียนอย่างเพียงพอ การมีห้องสมุดที่ให้บริการศึกษาค้นคว้าได้อย่างเต็มที่ การมีสื่อทรัพยากรสารสนเทศ อิเล็กทรอนิกส์ประกอบการเรียนเพิ่มเติมจากตำราวิชาศึกษาทั่วไปทั้งในห้องสมุด และในระบบอินเทอร์เน็ต อาจารย์ผู้สอนเขียนตำราหรือหนังสือ หรือเอกสารการสอนโดยเฉพาะ อาจารย์ผู้สอนนำสื่ออุปกรณ์และเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไป และอาจารย์ผู้สอนใช้ตำราอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไป

ข้อค้นพบเรื่องสื่อการเรียนการสอน กำหนดรูปแบบด้วยวิธีการกำหนดการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนในการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัยราชภัฏมัตราธิราชบุรี และพบว่าการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัยราชภัฏมัตราธิราชบุรีเกิดขึ้นจากการบูรณาการการสอนสาระจากจุดมุ่งหมายของการเรียนวิชาศึกษาทั่วไป จากเนื้อหาสาระที่กำหนดจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และจากสาระแนวความคิดเกี่ยวกับการบูรณาการวิชาศึกษาทั่วไป

การจัดการเรียนการสอนจึงเกี่ยวข้องข้องกับการจัดทำหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป โดยเฉพาะตัวหลักสูตรได้มาจากการนำรายชื่อวิชาศึกษาทั่วไปที่ดำเนินการสอนอยู่ในปัจจุบัน นำมาจัดทำเป็นชื่อรายวิชาและคำอธิบายรายวิชาใหม่เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

มีการกำหนดการบริหารการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปโดยให้ผู้สอนจัดทำกำหนดวัตถุประสงค์ทั่วไป กำหนดเนื้อหาให้สอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชา กำหนดวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน กำหนดการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน และกำหนดการวัดผลและการประเมินผลตามรายละเอียดที่แสดงในแผนภูมิที่ 33

รูปแบบการบูรณาการการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัยราชภัฏ ประกอบไปด้วยแนวทางการบูรณาการจากองค์ประกอบใหญ่ 10 องค์ประกอบในการบูรณาการการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไป คือ

1. บูรณาการจากสาระจากจุดมุ่งหมายของการเรียนวิชาศึกษาทั่วไป
2. บูรณาการจากเนื้อหาสาระที่กำหนดจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
3. บูรณาการจากสาระจากแนวความคิดเกี่ยวกับการบูรณาการวิชาศึกษาทั่วไป
4. บูรณาการสาระจากกลุ่มวิชามนุษยศาสตร์
5. บูรณาการสาระจากกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์
6. บูรณาการสาระจากกลุ่มวิชาภาษา
7. บูรณาการสาระจากกลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
8. บูรณาการสาระจากกลุ่มวิชาสร้างเสริมคุณภาพชีวิต
9. บูรณาการการจัดทำหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป
10. บูรณาการจากแผนบริหารการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปซึ่งประกอบด้วย

แนวความคิดเกี่ยวกับการบูรณาการการใช้หลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัยราชภัฏ ดำเนินการตามการจัดทำหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่งเริ่มมีการปรับปรุงหลักสูตรหมวดวิชาการศึกษาใหม่ในปีการศึกษา 2549 ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เนื้อหาสาระชื่อรายวิชาที่เกิดขึ้นจากหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัยไทยตามตารางที่ 8-12

ในการบูรณาการจากแผนบริหารการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปมีวิธีดำเนินการวางแผนร่วมกันดังต่อไปนี้ คือ

1. กำหนดรายละเอียดวิชา
2. กำหนดคำอธิบายรายวิชา
3. กำหนดวัตถุประสงค์ทั่วไป
4. กำหนดเนื้อหาให้สอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชา
5. กำหนดวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน
6. กำหนดการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน
7. กำหนดการวัดผลและการประเมินผล

รายละเอียดของการบูรณาการการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปในการกำหนดแผนบริหารการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไป ได้แก่การจัดทำแผนบริหารการสอนประจำวิชา และแผนบริหารการสอนประจำบท (รายละเอียดของแผนและตัวอย่างการทำแผนบริหารการสอน ปรากฏอยู่ในภาคผนวก ข)

ผลการนำเสนอรูปแบบหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปแบบบูรณาการใน

มหาวิทยาลัยราชภัฏจากผู้บริหารหลักสูตร มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ผู้วิจัยได้ส่งรูปแบบหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปแบบบูรณาการในมหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อให้ผู้บริหารหลักสูตร หรือผู้เกี่ยวข้องใน มหาวิทยาลัยราชภัฏ 40 แห่ง โดยได้ทำหนังสือขอความร่วมมือจากอธิการบดีได้พิจารณาความเหมาะสมของรูปแบบที่นำเสนอ ได้รับคำตอบจากมหาวิทยาลัยราชภัฏจำนวน 35 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 87.5 ผู้วิจัยได้หาค่าดัชนีความสอดคล้องของรูปแบบ (IOC) ได้เกณฑ์ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.4 - 1 ถือได้ว่ารูปแบบมีความเหมาะสม หลังจากนั้นได้ส่งรูปแบบหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปแบบบูรณาการในมหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน โดยได้ทำหนังสือแต่งตั้งเป็นผู้ตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบจากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ให้พิจารณาความเหมาะสมของรูปแบบที่นำเสนอ และได้รับคำตอบจากผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ผู้วิจัยได้หาค่าดัชนีความสอดคล้องของรูปแบบ (IOC) ได้เกณฑ์ค่าดัชนีความสอดคล้อง มีค่าเท่ากับ 0.4 – 1.00 ถือได้ว่ารูปแบบมีความเหมาะสมและได้ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

การอภิปรายผล

ผลการวิจัยซึ่งได้จากการวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง การตอบแบบสอบถามของกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม 4 กลุ่ม และ ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิในขั้นตอนการพัฒนาแบบ ได้รูปแบบหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปแบบบูรณาการในมหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผล เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

การศึกษาสภาพการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัยทั้งใน

ต่างประเทศและในประเทศไทย

สภาพการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปในต่างประเทศ และในประเทศไทยมีความแตกต่างกันไปในด้านเนื้อหาสาระของวิชาศึกษาทั่วไปที่มีการปรับปรุงเนื้อหาวิชาที่หลากหลายและบูรณาการเข้าด้วยกันเป็นจำนวนมาก ในประเทศสหรัฐอเมริกา มีการจัดกลุ่มวิชาศึกษาทั่วไป 2 ลักษณะใหญ่ๆ คือ กลุ่มวิชาแกน แบ่งตามลักษณะของกลุ่มวิชาที่สนองตอบต่อปรัชญา วิสัยทัศน์ และพันธกิจของมหาวิทยาลัย และแบ่งตามกลุ่มของศาสตร์ 4 กลุ่ม ที่มหาวิทยาลัยของรัฐและสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีการจัดกลุ่มวิชาศึกษาทั่วไปเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรอุดมศึกษา คือ กลุ่มวิชา มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ ภาษาและวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

การจัดทำรายวิชาต่างๆในวิชาศึกษาทั่วไป ได้คำนึงถึงแนวโน้มของพัฒนาการทางสังคมในแง่มุมต่างๆ มีการประชุมทางวิชาการทั้งในระดับนานาชาติและในประเทศไทย ซึ่งให้เห็นถึงความสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ที่จะเกิดขึ้นสำหรับผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา เดอ โบโน (de Bono, 2006: 37-47) กล่าวถึงความสำคัญของกระบวนการคิดในการสอนให้แก่ นักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย โดยชี้แนะให้นักศึกษาได้เห็นความสำคัญของความฉลาด สารสนเทศ และ การคิด มีรายวิชาที่ตอบสนองในเรื่องการคิด ความสำคัญของการรู้สารสนเทศ ในศาสตร์ต่างๆเบื้องต้น ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีการเพิ่มเติมชื่อรายวิชาใหม่ๆที่บูรณาการ เนื้อหาวิชาเข้าด้วยกัน (สำนักกิจการสถาบันอุดมศึกษาเอกชน, 2546: 121-145) เช่น วิชา วิทยาศาสตร์ในอารยธรรม โลกและจักรวาล คณิตศาสตร์ในอารยธรรม เป็นต้น

แนวทางการจัดหมวดวิชาศึกษาทั่วไปในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีความสอดคล้อง ด้านปรัชญาและวัตถุประสงค์ ตลอดจนสอดคล้องกับแนวทางการจัดหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของ ทบวงมหาวิทยาลัย (สำนักกิจการสถาบันอุดมศึกษาเอกชน, 2546: 46)

จากผลการวิเคราะห์เนื้อหาสาระของวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัยไทย พบว่าเนื้อหา สาระวิชาทั้ง 4 กลุ่มมีความสอดคล้องกับการจัดทำหลักสูตรเพื่อเน้นให้นักศึกษานำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน ส่งเสริมกระบวนการคิด รู้วิธีการแสวงหาความรู้และได้ทักษะและมุมมองที่กว้าง ขึ้นกว่าเดิม (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, 2549ข: 187-188) และแต่ละสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมี แนวโน้มในการพัฒนาหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปเพื่อรองรับความต้องการในการเรียนรู้ของ นักศึกษามากยิ่งขึ้น

การศึกษาสาระและการจัดการศึกษาวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยราชภัฏตามมาตรา 23 และ มาตรา 24 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

สภาพการจัดการศึกษาวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัยราชภัฏมีการดำเนินงานเป็น แบบอย่างเดียวกันตามพระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏ พ.ศ. 2538 มีการกำหนดการเรียนการสอน วิชาศึกษาทั่วไปจำนวน 13 รายวิชา จำนวนหน่วยกิตที่เรียนทั้งหมด 33 หน่วยกิต

เนื้อหาสาระของวิชาศึกษาทั่วไปมีการกำหนดจัดทำสาระด้วยกันในลักษณะที่บูรณาการ เนื้อหาเข้าด้วยกัน แต่สภาพการเรียนการสอนยังมีการบูรณาการน้อยในกระบวนการเรียนการ สอนระหว่างผู้สอน มีการจัดกลุ่มวิชาศึกษาทั่วไปเป็นแบบบังคับเรียนทั้ง 13 รายวิชา รวม 4 กลุ่ม เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรอุดมศึกษา คือ กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ ภาษา และ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

การจัดทำรายวิชาต่างๆในวิชาศึกษาทั่วไป ได้พัฒนาจากวิชาพื้นฐานทั่วไปเดิม และได้ จัดประชุมร่วมกันในนามของสภาสถาบันราชภัฏซึ่งก่อให้เกิดความร่วมมือในการจัดทำ หลักสูตรร่วมกันในวิชาศึกษาทั่วไปในแต่ละรายวิชา และได้ใช้ร่วมกันตั้งแต่ พ.ศ. 2538 เป็นต้น

มาจนกระทั่งสถาบันราชภัฏทุกแห่งได้รับการยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏเมื่อ พ.ศ. 2547 มหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่งได้ดำเนินการจัดทำหลักสูตรเป็นของตนเอง และมีผลต่อการสร้างหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่งเองด้วย แต่ส่วนใหญ่แล้วยังคงใช้ชื่อวิชาศึกษาทั่วไปเดิม และเพิ่มเติมขึ้นมาใหม่ กำหนดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปเป็นแบบบังคับ และเลือกซึ่งแตกต่างไปจากเดิมที่วิชาศึกษาทั่วไปเป็นแบบบังคับเรียนทั้งหมด

จากผลการวิเคราะห์เนื้อหาสาระของวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัยราชภัฏ พบว่าเนื้อหาสาระวิชาทั้ง 4 กลุ่มมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายตามสาระวิชาที่กำหนดตลอดจนเนื้อหาที่ต้องการให้บูรณาการตามที่กำหนดโดยมาตรา 23 และ มาตรา 24 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และสอดคล้องกับขั้นตอนการบูรณาการเนื้อหาสาระของฮาร์ดเด็น (Harden, 2000: 551-557) ในขั้นตอนที่ศาสตร์ของวิชาเริ่มมีการตระหนักในความสัมพันธ์ มีการประสานสัมพันธ์ มีการผนึกเข้าด้วยกัน มีการร่วมมือซึ่งกันและกัน และ มีการแบ่งปันในการวางแผนและใช้ประโยชน์ร่วมกันในวิชาใหม่ๆ ที่สร้างขึ้น จะเกิดผลประโยชน์ต่อการจัดหลักสูตรแบบคาบสาขาวิชา แบบสหสาขาวิชา และ แบบข้ามสาขาวิชาต่อไปได้ในอนาคต

การพัฒนา รูปแบบหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปแบบบูรณาการในมหาวิทยาลัยราชภัฏ

จากผลการวิจัยและได้รูปแบบหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปแบบบูรณาการในมหาวิทยาลัยราชภัฏ ปัจจัยข้อมูลหลักที่มาของรูปแบบได้มาจากการสังเคราะห์สาระที่สำคัญของจุดมุ่งหมายของวิชาศึกษาทั่วไป ตลอดจน ปรัชญา วิสัยทัศน์ และภารกิจ ของมหาวิทยาลัยทั้งในต่างประเทศ และในประเทศไทย ตลอดจนพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และสาระสำคัญอื่นๆ เช่น รัฐธรรมนูญไทย แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นต้น

ผลการวิจัยพบว่า การกำหนดจุดมุ่งหมายวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัยราชภัฏ สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาในระดับอุดมศึกษา และสอดคล้องกับผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับจุดมุ่งหมายของวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัยไทย (ไพฑูริย์ สินลารัตน์ 2549: 155-156) โดยสรุปว่า จุดมุ่งหมายของวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัยไทย ควรได้รับความรู้พื้นฐานสำหรับการเรียนในวิชาอื่นๆต่อไป ได้เรียนรู้วิธีการศึกษาหาความรู้สาขาวิชาอื่นๆ มีโลกทัศน์ที่กว้างขึ้น ได้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสังคมโลกและนานาชาติ เข้าใจเรื่องราวและปัญหาของสังคมไทย รู้จักและเข้าใจทั้งตนเองและผู้อื่น ได้รับความรู้เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ มีความรู้และตระหนักในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม ได้รับการปลูกฝังด้านคุณธรรม จริยธรรม รู้จักคิดวิเคราะห์วิจารณ์ มีความสามารถในการปรับตัวและ

ตัดสินใจแก้ปัญหา มีความใฝ่รู้และแสวงหาความรู้อยู่เสมอ ตลอดจนมีทักษะและความสามารถในการสื่อสาร

ปรัชญา วิสัยทัศน์ และภารกิจ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมีความใกล้เคียงกันเพราะส่วนใหญ่มาจากการกำหนดหน้าที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 มีหน้าที่เหมือนกับมหาวิทยาลัยในประเทศไทยโดยทั่วไป แต่มีการระบุที่แตกต่างออกไปในหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น รูปแบบที่มาของการบริหารจัดการหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปจึงต้องคำนึงถึงสาระวิชาที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นที่มหาวิทยาลัยราชภัฏรับผิดชอบอยู่ ซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏได้ตอบสนองภารกิจนี้ให้นักศึกษาได้เรียนในรายวิชาเกี่ยวกับท้องถิ่น เช่น ทวารวดีศึกษา นครศรีธรรมราชศึกษา พิษณุโลกศึกษา เป็นต้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่งกำลังดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรภายใต้พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 จึงควรดำเนินการในการคำนึงถึงมาตรฐานการเรียนการสอนเพื่อเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญในการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเริ่มมีการประกาศในการกำหนดมาตรฐานการเรียนการสอน ดังเช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ได้มีประกาศมหาวิทยาลัยราชภัฏ เรื่อง การกำหนดมาตรฐานการเรียนการสอน พ.ศ. 2549 กำหนดมาตรฐานการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรีรวม 7 มาตรฐาน (มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี, 2549: 1-12) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปได้กำหนดไว้ในมาตรฐานที่ 7 คือ คุณภาพในการจัดการศึกษาหมวดวิชาศึกษาทั่วไป กำหนดให้มีคณะกรรมการบริหารหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป มีงบประมาณในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีนโยบายและแนวปฏิบัติในการจัดการศึกษาหมวดวิชาศึกษาทั่วไป

คุณลักษณะของบัณฑิตที่มหาวิทยาลัยราชภัฏต้องการ

จากผลการวิจัย พบว่ารูปแบบมิตีคุณลักษณะของบัณฑิตที่มหาวิทยาลัยราชภัฏต้องการมีที่มาจากคาดหวังของคุณลักษณะของบัณฑิตที่สังคมต้องการทั้งหมด 28 คุณลักษณะ โดยมีคุณลักษณะของบัณฑิตที่ต้องการสูงเกี่ยวกับการมีคุณธรรม จริยธรรม การมีความรับผิดชอบ การเป็นคนใฝ่รู้อยู่เป็นนิจ การมีความสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และ การมีความสมดุลทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม

การจะดำเนินการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อให้บัณฑิตมีคุณลักษณะตามที่ต้องการ จำเป็นต้องมีวิธีการบูรณาการจากการเรียนการสอนที่หลากหลาย โดยเฉพาะขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนซึ่งยังมีปัญหาในเชิงปฏิบัติอยู่

ตามที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2540 เห็นชอบในหลักการ โครงการพัฒนาบัณฑิตอุดมคติไทย โดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้จัดทำ กิจกรรมเพื่อสนองต่อมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นการพัฒนา คุณภาพบัณฑิตให้มีความรู้ในวิชาการ วิชาชีพควบคู่กับการมีคุณธรรมจริยธรรม (บัณฑิตอุดม คติไทย 2549, 2550) โดยการจัดกิจกรรมประชุมสัมมนาทางวิชาการ กิจกรรมปลูกฝัง เสริมสร้าง และพัฒนาทักษะด้านคุณธรรมจริยธรรมแก่คณาจารย์ บุคลากร และนิสิตนักศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้ ดำเนินกิจกรรมในโครงการพัฒนาบัณฑิตอุดมคติไทยโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเร่งรัดพัฒนา ศักยภาพนิสิตนักศึกษาให้มีความรู้ควบคู่กับการมีคุณธรรมจริยธรรม เป็นบัณฑิตอุดมคติไทยที่มี ทั้งความเก่ง ความดี และความรับผิดชอบต่อตนเอง องค์กรและสังคมโดยส่วนรวม สามารถอยู่ ในสังคมได้อย่างมีความสุข และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ รวมทั้งส่งเสริม สนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษามีการพัฒนาความสัมพันธ์เชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร ประสบการณ์ด้านการเรียนการสอน นวัตกรรมการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และ เสริมสร้างความเข้มแข็งในการพัฒนาสมรรถนะบุคลากร ได้แก่ คณาจารย์ นิสิตนักศึกษา ให้ มีจิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรม เป็นบัณฑิตอุดมคติไทยที่พึงประสงค์ โดยเน้นให้มีเครือข่าย การพัฒนาบัณฑิตอุดมคติไทยให้ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศอย่างรวดเร็ว และมีความคงอยู่อย่าง ยั่งยืน

มหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศมีส่วนเข้าร่วมเครือข่ายสถาบันเพื่อพัฒนาบัณฑิต อุดมคติไทยตามสถาบันหลักซึ่งเป็นสถาบันแม่ข่ายหลัก 6 แห่ง กระจายไปตามภูมิภาค ดังต่อไปนี้ (สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา, 2546: 21-22) ดังต่อไปนี้ คือ

1. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ครอบคลุมภาคเหนือ 17 จังหวัด มีสถาบันอุดมศึกษาจำนวน 51 แห่ง
2. มหาวิทยาลัยขอนแก่น ครอบคลุมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 19 จังหวัด มี สถาบันอุดมศึกษาจำนวน 51 แห่ง
3. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครอบคลุมภาคกลาง 11 จังหวัด มีสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 97 แห่ง
4. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ครอบคลุมภาคใต้ 14 จังหวัด มีสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 39 แห่ง
5. มหาวิทยาลัยบูรพา ครอบคลุมภาคตะวันออก 8 จังหวัด มีสถาบันอุดมศึกษาจำนวน 20 แห่ง
6. มหาวิทยาลัยศิลปากร ครอบคลุมภาคตะวันตก 6 จังหวัด มีสถาบันอุดมศึกษาจำนวน 25 แห่ง

กิจกรรมของเครือข่ายหลัก คือ ร่วมคิดร่วมสร้างกิจกรรมในหลักสูตรและนอกหลักสูตร เพื่อพัฒนาบัณฑิตอุดมคติไทย ผลักดันให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับทั้งแม่ข่ายและเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง จัดกิจกรรมการเรียนรู้เร็วร่วมกันอย่างต่อเนื่องระหว่างบุคลากรทางการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ เพื่อพัฒนาแนวคิดและสร้างนวัตกรรมในการพัฒนาผู้เรียน จัดทำจุลสารเพื่อเผยแพร่แนวคิดและประสบการณ์แก่บุคลากร นิสิต นักศึกษา นักเรียน และผู้สนใจ สร้าง "โฮมเพจบัณฑิตอุดมคติไทย" ทั้งในสถาบันแม่ข่ายและเครือข่าย โดยสถาบันอุดมศึกษาในเครือข่ายทุกแห่งสามารถเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ร่วมกันได้ ประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการเรียนรู้เร็วร่วมกันผ่านสื่อโฮมเพจ สนับสนุนให้เกิดเครือข่าย นิสิตนักศึกษาและสร้างโอกาสการมีส่วนร่วมของนิสิตนักศึกษาให้จัดกิจกรรมสัมมนาเพื่อแสดงความคิดเห็นในประเด็นการพัฒนาบัณฑิตอุดมคติไทย สร้างโอกาสการมีส่วนร่วมของนิสิตนักศึกษาในการแสดงความคิดเห็น ตลอดจนการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาบัณฑิตอุดมคติไทย และจัดสัมมนาและ/หรือเสนอผลงานการพัฒนาบัณฑิตอุดมคติไทยในระดับภูมิภาค

ดังนั้น รูปแบบการบูรณาการการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปส่วนหนึ่งจะมีผลจากโครงการที่มหาวิทยาลัยราชภัฏมีส่วนร่วมกับโครงการเครือข่ายการพัฒนาบัณฑิตอุดมคติไทย ซึ่งผู้สอนในรายวิชาศึกษาทั่วไปทุกคนจะต้องกำหนดแนวทางและติดตามกิจกรรมอย่างมีส่วนร่วมในรายวิชาต่างๆ เพื่อบูรณาการไปสู่การพัฒนาคุณภาพของบัณฑิตให้ก้าวไปสู่ความเป็นบัณฑิตอุดมคติไทยอย่างแท้จริง และเป็นการประกันคุณภาพบัณฑิตให้มีความรู้ควบคู่กับการมีคุณธรรม จริยธรรม ตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545- 2549)

กิจกรรมการบูรณาการการเรียนการสอนที่ควรนำมาใช้กับการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปควรใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น กิจกรรมเฉพาะด้านวิชาการในการเลือกรายวิชาศึกษาทั่วไป กิจกรรมด้านนิสิต นักศึกษาเพื่อการมีส่วนร่วมและพัฒนาตนเองในโครงการต่างๆ ที่จัดขึ้น เช่น การจัดค่ายอาสาพัฒนาชุมชน การอุปสมบทหมู่เพื่อพัฒนาบัณฑิตอุดมคติไทย โครงการศาสนาเพื่อสันติภาพ (จิตราภา เชาว์เดชก้อง, 2549: 4-5) ตลอดจนกิจกรรมการพัฒนานิสิตนักศึกษาที่เป็นแนวคิดร่วมต่างๆ ไป กิจกรรมการสร้างจิตสำนึกในการบริการ กิจกรรมสร้างจิตสำนึกเพื่อส่วนร่วม ด้านความรับผิดชอบ เน้นคุณธรรม กิจกรรมค่ายเรียนรู้ชุมชน และกิจกรรมจัดทำโครงการวิจัยร่วมกัน เป็นต้น

การบริหารจัดการหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหลักสูตรในมหาวิทยาลัย ทุกมหาวิทยาลัยจะต้องปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดไว้ ผลจากการวิจัยในเรื่องการบริหารหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปใน

มหาวิทยาลัยราชภัฏได้ยอมรับถึงเกณฑ์มาตรฐานดังกล่าว แต่อย่างไรก็ดี ได้สะท้อนถึงปัญหาในเชิงปฏิบัติ และต้องปฏิบัติตามต่อไปเพื่อให้ได้มาตรฐาน โดยเฉพาะในข้อกำหนดที่บ่งว่า อาจารย์ประจำหลักสูตรในแต่ละรายวิชาควรมีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาโทหรือเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการ ไม่ต่ำกว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์อย่างน้อย 2 คน หรือข้อกำหนดที่ระบุว่า ให้มีจำนวนอาจารย์ประจำหลักสูตรในแต่ละรายวิชาควรมีจำนวนอย่างน้อย 5 คน เพราะเป็นอุปสรรคในการบริหารหลักสูตรในเกือบทุกสาขาวิชาอยู่แล้วในขณะนี้ และมีผลกระทบต่อการบริหารหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปด้วยเหมือนกัน ทั้งนี้เนื่องจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นกลุ่มมหาวิทยาลัยใหม่ ยังมีข้อจำกัดในเรื่องของบุคลากรในการสอนในสาขาวิชาต่างๆ ข้อจำกัดในเรื่องคุณวุฒิของผู้สอน ตลอดจนข้อจำกัดในการเปิดสอนรายวิชาในสาขาวิชาต่างๆ เป็นต้น มหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่งจำเป็นต้องเร่งรัดพัฒนาบุคลากร โดยเฉพาะการเตรียมผู้สอนวิชาศึกษาทั่วไปให้เหมาะสมกับรายวิชาศึกษาทั่วไปที่ได้พัฒนาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสาระการเรียนรู้ในหมวดวิชาพื้นฐานศึกษาทั่วไปที่ใช้กับหลักสูตรที่เปิดสอนตั้งแต่ปีการศึกษา 2549 เป็นต้นไปอยู่แล้วในขณะนี้

องค์ประกอบของหลักสูตร

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์สาระเกี่ยวกับปรัชญาและวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ตลอดจนศึกษาสาระจากเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2548 ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับระบบการจัดการหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร การคิดหน่วยกิต และจำนวนคุณวุฒิของอาจารย์ ได้ผลสรุปในการบูรณาการองค์ประกอบหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ และการกำหนดสาระวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ตามรายละเอียดแผนภูมิที่ 29 รูปแบบการบูรณาการองค์ประกอบหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัยราชภัฏประกอบไปด้วยแนวทางการบูรณาการจากองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการ คือ

1. บูรณาการแนวความคิดสาระจากปรัชญาและวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

2. บูรณาการจากระบบการจัดการศึกษาวิชาศึกษาทั่วไป

3. บูรณาการจากโครงสร้างหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป

4. บูรณาการจากการคิดหน่วยกิตวิชาศึกษาทั่วไป

5. บูรณาการจากจำนวนและคุณวุฒิของอาจารย์ผู้สอนวิชาศึกษาทั่วไป

แต่ละองค์ประกอบจะมีการเชื่อมโยงในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ และการจัดสาระวิชาให้เกิดขึ้นเป็นกระบวนการรายวิชาในกลุ่มวิชาต่างๆของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป การเชื่อมโยงดังกล่าวก่อให้เกิดการบูรณาการขององค์ประกอบหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป เป็นวิธีการ

ช่วยแก้ปัญหาในการจัดการเกี่ยวกับหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปเพราะเกี่ยวข้องกับการใช้บุคลากรในมหาวิทยาลัยราชภัฏให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการทำงานร่วมกัน สอดคล้องกับแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรที่คำนึงถึงสภาพปัจจัยภายนอกที่เป็นแรงขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการพัฒนาหลักสูตร (Saylor, J. Galen; Alexander, William M.; and Lewis, Arthur J.; 1981: 29-30) ได้แก่ กฎระเบียบ สารจากกฎหมายที่มีส่วนเกี่ยวข้องในแนวปฏิบัติ ผลการวิจัย เกณฑ์การเปิดหลักสูตรวิชา การคำนึงถึงความต้องการของสังคมและท้องถิ่น เมื่อได้พิจารณาถึงสภาพปัจจัยภายนอกดังกล่าว จึงคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป โดยมีการดำเนินงานเกี่ยวกับการออกแบบหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป กระบวนการเรียนการสอน ตลอดจนการประเมินผลหลักสูตร และเมื่อมีการใช้หลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปในระยะเวลาหนึ่งแล้ว ให้มีกระบวนการในการประเมินผลหลักสูตรซึ่งสอดคล้องกับแนวการประเมินผลหลักสูตรที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาระบุให้มีการประเมินผลหลักสูตรทุก 5 ปี

องค์ประกอบของการบริหารจัดการวิชาศึกษาทั่วไป

จากข้อค้นพบจากการสังเคราะห์สาระ พบว่าการบริหารจัดการวิชาศึกษาทั่วไปควรมีการดำเนินงานตามโครงสร้างการบริหารจัดการวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีรูปแบบโครงสร้างโดยการจัดตั้งคณะกรรมการอำนวยการวิชาศึกษาทั่วไป มีประธานคณะกรรมการวิชาศึกษาทั่วไปรับผิดชอบในการดำเนินงานด้านการบริหารงานทั่วไป และ ด้านการบริหารหลักสูตร

ในสภาพปัจจุบัน การบริหารจัดการหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัยราชภัฏ ส่วนใหญ่อยู่ในการดำเนินงานของสำนักส่งเสริมวิชาการ (ต่อมาได้ปรับปรุงโครงสร้างใหม่เป็นสำนักทะเบียนและประมวลผล) การบริหารจัดการหลักสูตรขึ้นอยู่กับแต่ละคณะที่มีชื่อรายวิชาศึกษาทั่วไปรับผิดชอบอยู่และทำหน้าที่ในการประสานงานหมวดวิชาศึกษาทั่วไปที่ขึ้นอยู่กับคณะวิชาหรือภาควิชาที่ขอเปิดดำเนินการหลักสูตรนั้น มหาวิทยาลัยราชภัฏบางแห่งมีคณะกรรมการวิชาศึกษาทั่วไปดำเนินงานบริหารการจัดการหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปโดยเฉพาะ มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย กำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดวิธีการจัดหาผู้สอนรายวิชาศึกษาทั่วไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่งได้ดำเนินการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปให้สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2548 มีการแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ พิจารณาปรับปรุงหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป และมีการวางแผนการใช้วิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัยราชภัฏร่วมกัน

จากรูปแบบนิติการบริหารจัดการหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปที่เกิดขึ้นจากผลการวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏควรดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. จัดตั้งสำนักงานวิชาศึกษาทั่วไป โดยมีประธานคณะกรรมการวิชาศึกษาทั่วไปเป็นผู้บริหารวิชาศึกษาทั่วไป การดำเนินงานขึ้นอยู่กับกำกับเชิงนโยบายจากคณะกรรมการอำนวยการวิชาศึกษาทั่วไปซึ่งแต่งตั้งจากคณบดีหรือผู้อำนวยการจากคณะและสำนักหรือศูนย์ต่างๆ สำนักงานคณะกรรมการวิชาศึกษาทั่วไปอยู่ในความดูแลของรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

2. ดำเนินงานในการบริหารงานทั่วไปเกี่ยวกับงานธุรการ สารบรรณ งานการเงิน พัสดุ และงานบริหารการศึกษาวิชาศึกษาทั่วไป

3. ดำเนินการบริหารหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปในการจัดหาผู้สอนที่เหมาะสม การจัดกลุ่มผู้เรียน การจัดการการสอนและห้องเรียน การประสานงานการสอนของอาจารย์ผู้สอน การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน การสนับสนุนการผลิตสื่อและตำราประกอบการเรียนการสอนในหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป 5 กลุ่ม คือ กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ กลุ่มวิชาภาษา กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และกลุ่มวิชาสร้างเสริมคุณภาพชีวิต รายละเอียดที่มาของกลุ่มวิชาต่างๆ ในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปเกิดขึ้นจากการสังเคราะห์สาระในบริบทที่เกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการเรียนวิชาศึกษาทั่วไป เนื้อหาสาระวิชาศึกษาทั่วไป และ แนวความคิดเกี่ยวกับการบูรณาการวิชาศึกษาทั่วไป ที่กำหนดโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (รายละเอียดปรากฏตามแผนภูมิที่ 28 และ 29)

รูปแบบนิติการบริหารจัดการหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปดังกล่าวข้างต้นเป็นการจัดระบบหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปที่เป็นระบบ สอดคล้องกับการจัดการสอนที่เป็นระบบซึ่งจอห์นสโตน (Johnstone, 1981) สรุปว่าถ้ามีการจัดระบบการสอนเป็นระบบ (system approach) จะพบว่าผลผลิตคือบัณฑิตที่มีคุณลักษณะตามที่สังคมต้องการ ถ้ามีปัจจัยนำเข้า คือ โครงสร้างการบริหารงานวิชาศึกษาทั่วไปที่ดี มีการจัดการเรียนการสอนโดยมีอาจารย์ผู้สอนเข้าใจเนื้อหาวิชาที่บูรณาการและเข้าใจการสอนวิชาในเนื้อหาที่บูรณาการการสอนเข้าด้วยกัน ผลผลิตคือตัวบัณฑิตน่าจะมีคุณภาพ เพราะฉะนั้น คุณภาพการสอนจะเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญต่อการผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพ

การจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปแบบบูรณาการ

จากข้อค้นพบเกี่ยวกับรูปแบบนิติการบริหารจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไป (รายละเอียดจากแผนภูมิที่ 29) เป็นรูปแบบการบูรณาการเนื้อหาสาระวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัยราชภัฏประกอบไปด้วยแนวทางการบูรณาการจากองค์ประกอบใหญ่ 10 องค์ประกอบในการบูรณาการเนื้อหาสาระวิชาศึกษาทั่วไป คือ บูรณาการจากจุดมุ่งหมายของการเรียนวิชาศึกษาทั่วไป จากเนื้อหาสาระวิชาศึกษาทั่วไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จาก

แนวความคิดเกี่ยวกับการบูรณาการวิชาศึกษาทั่วไป จากกลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ จากกลุ่มวิชา สังคมศาสตร์ จากกลุ่มวิชาภาษา จากกลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จากกลุ่ม วิชาสร้างเสริมคุณภาพชีวิต จากการจัดทำหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป และ จากแผนบริหาร การเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไป

ในการบูรณาการเนื้อหาสาระวิชาศึกษาทั่วไปดังกล่าวข้างต้นเกี่ยวข้องกับรูปแบบมิตติ การจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปในกลุ่มวิชาศึกษาทั่วไป ที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เนื้อหา รายละเอียดวิชาตามตารางที่ 29 ดังนั้นผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป ในมหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่งสามารถนำรายชื่อวิชาศึกษาทั่วไปดังกล่าวมาพิจารณาและ จัดทำเป็นรายวิชาและคำอธิบายรายวิชาในรูปแบบการบูรณาการหลักสูตรและการจัดการเรียน การสอนแบบบูรณาการในมหาวิทยาลัยราชภัฏต่อไป

การจัดการเรียนการสอนจึงเกี่ยวข้องกับการจัดทำหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปโดยเฉพาะ ตัวหลักสูตรได้มาจากการวิเคราะห์รายชื่อวิชาศึกษาทั่วไป และได้กำหนดการบริหารการเรียน การสอนวิชาศึกษาทั่วไปโดยให้ผู้สอนจัดทำกำหนดวัตถุประสงค์ทั่วไป กำหนดเนื้อหาให้ สอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชา กำหนดวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน กำหนดการใช้ สื่อประกอบการเรียนการสอน และกำหนดการวัดผลและการประเมินผล (รายละเอียดที่แสดงใน แผนภูมิที่ ๕)

ที่มาของหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปที่ได้รูปแบบจากการกำหนดสาระวิชาศึกษาทั่วไป สอดคล้องกับกรอบแนวคิดของหลักสูตรอุดมศึกษาที่ฟามุ่ย เรื่องเลิศบุญ (2546: 5) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องปรัชญาการอุดมศึกษาในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ที่ นำเสนอประเด็นว่าหลักสูตรอุดมศึกษาควรประกอบไปด้วยสาระด้านสัญลักษณ์และความคิด สาระเน้นคุณธรรม จริยธรรม และศีลธรรม สาระประวัติศาสตร์ไทย สาระวิชากายภาพ สาระ ด้านปัญญาและจิตวิญญาณ สาระด้านคณิตศาสตร์ สาระด้านประสบการณ์ทางสังคม และ สาระ วิชาทางเลือก

เมื่อพิจารณาแนวความคิดเกี่ยวกับการบูรณาการการใช้หลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ในมหาวิทยาลัยราชภัฏข้างต้นแล้ว จะพบว่าได้ดำเนินการตามการจัดทำหลักสูตรหมวดวิชา ศึกษาทั่วไปซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่งเริ่มมีการปรับปรุงหลักสูตรหมวดวิชาการศึกษา ใหม่ในปีการศึกษา 2549 และผู้วิจัยได้สังเคราะห์เนื้อหาสาระชื่อรายวิชาที่เกิดขึ้นจากการจัดทำ หลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปทั้งหลักสูตรก่อนปี พ.ศ. 2549 และ ปี พ.ศ. 2549 ได้ทั้งหมด 137 รายวิชา

ถึงแม้จะมีการจัดสร้างรายวิชาศึกษาทั่วไปให้มีการบูรณาการสาระมากกว่าหนึ่งสาระ แต่สภาพการบูรณาการการสอนร่วมกันในผู้สอนยังไม่ได้เกิดขึ้นอย่างจริงจัง และเป็นสภาพที่มหาวิทยาลัยในระดับอุดมศึกษาส่วนใหญ่ประสบอยู่ในขณะนี้ จากผลการวิจัย ผู้บริหารหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปได้สรุปว่ายังเป็นการแบ่งเนื้อหาสาระในการสอน ยังมีลักษณะเป็นขมมเป็นชั้นๆอยู่ ต่างคนต่างสอน โดยไม่มีการปรึกษากิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกัน

สภาพปัญหาส่วนหนึ่งที่พบในมหาวิทยาลัยราชภัฏ คือ การขาดผู้ประสานงานในการบริหารหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป การจัดตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพราะจะก่อให้เกิดเอกภาพในการจัดการหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปอย่างเป็นรูปธรรม เพราะถ้ายังจัดในสภาพเดิม คือ คณะวิชาที่รับผิดชอบรายวิชาศึกษาทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์ของตนก็ยังคงบริหารการเรียนการสอนในรูปแบบของคณะวิชา

องค์ประกอบของแผนบริหารการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปซึ่งประกอบด้วย การกำหนดรายละเอียดวิชา การกำหนดคำอธิบายรายวิชา การกำหนดวัตถุประสงค์ทั่วไป การกำหนดเนื้อหาให้สอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชา การกำหนดวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน การกำหนดการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน และ การกำหนดการวัดผลและการประเมินผล จะเป็นองค์ประกอบของการบูรณาการการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปที่สำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาระบบการเรียนรู้ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏมีความต้องการให้เกิดขึ้นในกระบวนการบูรณาการการเรียนการสอนในชั้นเรียน (สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี, 2545: 12-13) โดยเน้นการทำแนวทางการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย การจัดทำคำอธิบายรายวิชา ซึ่งเกิดขึ้นจากการนำสาระมิติทางท้องถิ่น มิติทางศาสนา มิติทางวัฒนธรรม นำมาจัดทำคำอธิบายรายวิชาที่บูรณาการเนื้อหาสาระเกี่ยวกับท้องถิ่น ศาสนา และ วัฒนธรรม นำมาปรับมาตรฐานการเรียนรู้ ด้านผลผลิตดำเนินการออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมด้วยการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และแนวทางจัดการเรียนรู้รายวิชาร่วมกันระหว่างคณะกรรมการหมวดวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัยราชภัฏ

การนำรูปแบบมิติการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัยราชภัฏไปใช้ จึงต้องคำนึงถึงการบูรณาการในแต่ละองค์ประกอบเข้าด้วยกันเพื่อให้นักศึกษาได้รับความรู้และสามารถนำไปใช้ได้แก้ไขปัญหาในสภาพจริงได้ ดังตัวอย่างจากผลงานวิจัยที่เสนอแนะว่า การเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปเพื่อให้ได้คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ควรมีวิธีดำเนินการสอนแบบให้นักศึกษาเป็นศูนย์กลาง และมีการบูรณาการทั้งเนื้อหาสาระและบูรณาการทั้งการเรียนการสอน สอดคล้องกับผลการวิจัยของไพฑูริย์ สีนลารัตน์ (2549: 177) ที่ได้ยกตัวอย่างว่า มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตได้ทำโครงการศึกษา 2 วิชา จากคณะวิชาศิลปกรรมศาสตร์ คือ วิชามนุษย์กับสังคม และ วิชาจริยธรรม มีการจัดการเรียนการสอนแบบให้นักศึกษาเป็นศูนย์กลาง โดยให้นักศึกษาปฏิบัตินอกสถานที่ และมีการวัดประเมินผล ซึ่งอาจารย์ต้องมากำหนดแผนการ

ทำงานกันก่อนจะไปสอน มาวางแผนการเรียนการสอนด้วยกัน เช่น ใช้วิธีการสอนแบบแก้ปัญหา (problem base) และวิธีการอื่นๆ มีการจัดทำแผนการสอน มีชุดการสอนเป็นรายวิชา มีเครื่องมืออุปกรณ์ มีอาจารย์ การใช้นวัตกรรมทางเทคโนโลยีและมีรูปแบบการประเมินผลเข้าไปช่วย

ในเรื่องของการสอนคุณธรรมซึ่งเป็นความต้องการที่ทุกคนต้องการให้เกิดขึ้นในกระบวนการเรียนการสอน มีผลการวิจัยที่กล่าวถึงเรื่องคุณธรรมว่าต้องมีขีดเคล้ากันตั้งแต่เกิดโดยพ่อแม่และครูต้องเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่เด็ก ส่วนเรื่องจริยธรรมก็ต้องสร้างให้เป็นวิถีชีวิต ไม่ใช่จัดในรูปแบบวิชาที่สอน และที่สำคัญต้องเน้นเรื่องการเพาะหว่าน คือการทำให้เด็กใฝ่รู้ใฝ่เรียน เพราะความรู้มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เด็กจึงต้องรู้อย่างมีเหตุผลและมีวิจารณญาณ (วรารักษ์ สามโกเศศ กล่าวถึงใน ชี้ออนคุณธรรม ... 2550: 23)

การบูรณาการถึงวิธีการสอนเรื่องคุณธรรมในมหาวิทยาลัยราชภัฏจึงสอดคล้องกับวิธีการสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย โดยเฉพาะกิจกรรมจากโครงการพัฒนาบัณฑิตในอุดมคติไทยจะมีส่วนช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวนักศึกษาตลอดระยะเวลา 4 ปี ที่เรียนได้ และควรสอดคล้องกับนโยบายของคณะรัฐบาลที่เน้นในการเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ ดังนั้นทุกส่วนของการศึกษาต้องมาเน้นในเรื่องของคุณธรรม โดยทำคู่ขนานกันทั้งจากบนลงล่าง และจากล่างขึ้นบน อาทิ มหาวิทยาลัยคัตคนตีเข้าไปสอนให้เป็นคนเก่ง เพื่อไปพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า แทนที่จะคัดแต่คนเก่งเข้ามาทำให้เก่งยิ่งขึ้น แล้วกลับเอาความเก่งไปใช้ในทางที่ผิด (อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา กล่าวถึงใน ชี้ออนคุณธรรม ... 2550: 23)

ดังนั้นแนวความคิดเกี่ยวกับการบูรณาการการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัยราชภัฏจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้สอนสามารถประยุกต์ความรู้ให้นักศึกษาได้รับและนำมาใช้ในสถานการณ์จริงที่นักศึกษาได้พบในสถานการณ์ต่างๆ ผู้สอนสามารถดำเนินการตามรูปแบบการบูรณาการการจัดการเรียนการสอน คือการกำหนดแผนบริหารการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไป โดยจัดทำแผนบริหารการสอนประจำวิชา และแผนบริหารการสอนประจำบท ซึ่งมีตัวอย่างรายละเอียดการทำแผนบริหารการสอนประจำวิชา และแผนบริหารการสอนประจำบท เพื่อก่อให้เกิดการบูรณาการการเรียนการสอนดังที่แสดงไว้ในภาคผนวก ข

กระบวนการบูรณาการการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบข้างต้นเป็นวิธีการที่สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งกำลังให้ความสนใจต่อการปรับปรุงคุณภาพกระบวนการสอนเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ของบัณฑิตที่มีคุณภาพ และมีการบูรณาการการเรียนการสอน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของรุ่งรังสี วิบูลชัย (2544) ที่สรุปว่า ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสอนในระดับอุดมศึกษา ได้แก่ ตัวแปรปัจจัยนำเข้า คุณสมบัติของผู้สอนคือ มีความรู้เกี่ยวกับศาสตร์และเนื้อหาการสอนเป็นอย่างดี อีกทั้งมีศรัทธาต่อการสอน คุณสมบัติของผู้เรียน คือ มีความ

รับผิดชอบต่อการเรียน ในส่วนตัวแปรแหล่งข้อมูลต้องมีความหลากหลายและทันสมัย ตัวแปรในกระบวนการสอน คือ เตรียมแผนการสอน ใช้กิจกรรมการสอนหลากหลายวิธี และใช้การประเมินผลหลากหลายวิธี ตัวแปรผลผลิต คือ ผู้เรียนมีความสามารถในการแสวงหาข้อมูลและความรู้ใหม่ ผู้เรียนมีทักษะในการแก้ปัญหา มีทักษะการคิดวิเคราะห์และการจัดการ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย การพัฒนารูปแบบหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปแบบบูรณาการในมหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะหลัก 2 ด้าน คือ ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้ให้เป็นประโยชน์ และ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการทำวิจัยในอนาคตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับผลการวิจัย รายละเอียดที่เสนอแนะ มีดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้ให้เป็นประโยชน์

การวิจัยครั้งนี้ได้รูปแบบหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปแบบบูรณาการในมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งประกอบไปด้วยรูปแบบย่อยมิติสัมพันธ์ 4 รูปแบบ คือ คีอมิติคุณลักษณะของบัณฑิตที่มหาวิทยาลัยราชภัฏต้องการ มิติการบริหารจัดการหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป มิติองค์ประกอบของหลักสูตร และ มิติการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไป จึงมีประโยชน์ต่อการนำผลของรูปแบบทั้ง 4 รูปแบบมาเป็นข้อมูลเสนอแนะในการกำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตที่มหาวิทยาลัยราชภัฏต้องการ การกำหนดวิธีการบริหารจัดการหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัยราชภัฏ การกำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัยราชภัฏ และ การกำหนดวิธีการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัยราชภัฏ ดังนี้

1.1. ข้อเสนอแนะสำหรับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

1.1.1 จากผลการวิจัยที่ได้รูปแบบคุณลักษณะของบัณฑิตที่มหาวิทยาลัยราชภัฏต้องการ มีสาระของเนื้อหาที่หล่อหลอมรวมเป็นรายวิชาต่างๆ ซึ่งเกิดขึ้นจากการบูรณาการตามแนวปรัชญา วิสัยทัศน์ และความต้องการคุณลักษณะของบัณฑิตที่มหาวิทยาลัยราชภัฏต้องการ ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการควรได้ติดตามคุณภาพของการผลิตบัณฑิตในระดับอุดมศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่ง โดยใช้องค์ประกอบคุณลักษณะของบัณฑิตจากรูปแบบคุณลักษณะของบัณฑิตที่มหาวิทยาลัยราชภัฏต้องการนำไปใช้เป็นแบบวัดในการสอบถามบัณฑิตที่จบการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาไปแล้วว่า สามารถตอบสนองต่อองค์ประกอบในรูปแบบคุณลักษณะของบัณฑิตที่มหาวิทยาลัยราชภัฏต้องการมากน้อยเพียงใด

1.1.2 จากผลการวิจัยที่ได้รูปแบบการกำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีความเกี่ยวข้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาควรมีนโยบายในการสนับสนุนให้มหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่งเร่งพัฒนาคุณภาพและคุณวุฒิของอาจารย์ผู้สอน ในหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้

1.1.3 จากผลการวิจัยที่ได้รูปแบบวิธีการบริหารจัดการหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีความเกี่ยวข้องกับโครงสร้างการบริหารจัดการวิชาศึกษาทั่วไป สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาควรมีนโยบายในการออกพระราชกฤษฎีกาให้ทุกมหาวิทยาลัยมีการจัดตั้งคณะวิชาศึกษาทั่วไปเพิ่มเติมเป็นอีกคณะวิชาหนึ่งต่างหาก โดยให้มีหน้าที่ในการบริหารจัดการวิชาศึกษาทั่วไปอย่างเอกเทศจะทำให้สามารถตอบสนองการผลิตบัณฑิตในอุดมคติได้ และเป็นผลผลิตที่สำคัญของมหาวิทยาลัยทุกแห่งต่อไป

1.1.4 จากผลการวิจัยที่ได้รูปแบบการกำหนดวิธีการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีความเกี่ยวข้องกันกับวิธีการเรียนการสอนในรูปแบบบูรณาการ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาควรมีนโยบายในการสนับสนุนการจัดอบรมความรู้ในเรื่องเทคนิคการสอนแบบบูรณาการในรายวิชาต่างๆ ส่งเสริมการจัดทำโครงการบัณฑิตในอุดมคติไทยอย่างต่อเนื่อง และควรมีการติดตามผลการประเมินผลงานของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนานักศึกษาในแต่ละมหาวิทยาลัย

1.2. ข้อเสนอแนะสำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏ

1.2.1 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิตที่ต้องการ

จากผลการวิจัยที่ได้รูปแบบคุณลักษณะของบัณฑิตที่มหาวิทยาลัยราชภัฏต้องการ มีสาระของเนื้อหาที่หล่อหลอมรวมเป็นรายวิชาต่างๆ สอดคล้องกับวิธีการที่ให้มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นตามที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 8 พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของบัณฑิตที่ต้องการเกี่ยวข้องกับการผลิตบัณฑิตที่มีความรู้คู่คุณธรรม สำนึกในความเป็นไทย มีความรักและผูกพันต่อท้องถิ่น อีกทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในชุมชน เพื่อช่วยให้คนในท้องถิ่นรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง (พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ, 2547: 2) จึงควรมีการติดตามผลการดำเนินงานการผลิตบัณฑิตในมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อคุณภาพผลิตของบัณฑิต ซึ่งในปัจจุบันได้มีการวิจัยและรายงานการติดตามผลอยู่แล้วเป็นระยะๆ และควรสังเคราะห์ในภาพรวมของมหาวิทยาลัยราชภัฏต่อไป

1.2.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวิธีการบริหารจัดการหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป

จากผลการวิจัยที่ได้รูปแบบโครงสร้างวิธีการบริหารจัดการหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัยราชภัฏต้องการ ผู้บริหารของมหาวิทยาลัยราชภัฏควรดำเนินการกำหนดโครงสร้างการบริหารจัดการหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปเป็นการภายใน เพราะสามารถกำหนดโครงสร้างการบริหารจัดการภายในเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการ และควรมีการติดตามผลการดำเนินการต่อไป

1.2.3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการกำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป

จากผลการวิจัยที่ได้รูปแบบการบูรณาการองค์ประกอบหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัยราชภัฏต้องการ มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรีของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา มีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับจำนวนและคุณภาพของอาจารย์ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มีปัญหาในการปฏิบัติ มหาวิทยาลัยราชภัฏบางแห่งอาจมีปัญหาในเรื่องจำนวนของคุณวุฒิและจำนวนอาจารย์ที่สอนที่ต้องปฏิบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด มหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่งจำเป็นต้องสำรวจและกำหนดนโยบายเพื่อตอบสนองเกณฑ์มาตรฐานดังกล่าวต่อไป

1.2.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการกำหนดวิธีการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไป

จากผลการวิจัยที่ได้รูปแบบการบูรณาการการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีส่วนบูรณาการกับรูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป การบูรณาการจากการกำหนดองค์ประกอบหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป และเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปในชั้นเรียน คณะกรรมการวิชาศึกษาทั่วไปในแต่ละมหาวิทยาลัยจำเป็นต้องจัดประชุมวางแผนการบริหารจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปในแต่ละปีการศึกษา

ขั้นตอนการบริหารจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปควรคำนึงถึงการบูรณาการตามองค์ประกอบในเรื่อง กำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดเนื้อหาให้สอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชา กำหนดวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน กำหนดการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน และ กำหนดการวัดผลและการประเมินผล ขั้นตอนดังกล่าวเหล่านี้จำเป็นต้องดำเนินการร่วมกัน เช่น การประชุมคณะกรรมการหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป การประชุมร่วมของผู้สอนวิชาศึกษาทั่วไปในการจัดทำกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกัน เพราะจะก่อให้เกิดบูรณาการร่วมกันทุกขั้นตอน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับผลการวิจัยดังต่อไปนี้

2.1 รูปแบบหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปแบบบูรณาการในมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งประกอบไปด้วยรูปแบบย่อยมิติสัมพันธ์ 4 รูปแบบ คือ คือมิติคุณลักษณะของบัณฑิตที่มหาวิทยาลัยราชภัฏต้องการ มิติการบริหารจัดการหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป มิติองค์ประกอบของหลักสูตร และ มิติการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไป ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับมิติการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปควรมีการวิจัยในลักษณะของการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (participant action research- PAR) ว่าควรมีรูปแบบใดที่อาจารย์ผู้สอนสามารถนำไปใช้ในกระบวนการเรียนการสอนที่จัดขึ้นในห้องเรียนกับนักศึกษา เพื่อขยายผลในการสร้างองค์ความรู้เช่น การวิจัยในรูปแบบการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อให้นักศึกษาได้ตระหนักถึงการเข้าถึงคุณลักษณะของบัณฑิตที่สังคมต้องการ เช่น การเป็นคนมีคุณธรรม จริยธรรม และอื่นๆ เป็นต้น การวิจัยการ บูรณาการการเรียนการสอนจากผู้สอนเป็นทีม การวิจัยเทคนิคการสอนแบบบูรณาการในรายวิชาศึกษาทั่วไป เป็นต้น

2.2 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยในภาพรวมของรูปแบบหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปแบบบูรณาการในมหาวิทยาลัยราชภัฏ ยังไม่มีการติดตามผลของรูปแบบที่นำเสนอในเชิงประจักษ์ดังนั้นควรมีการวิจัยเพื่อประเมินผลของรูปแบบต่อไปเพื่อให้บัณฑิตที่จบจากมหาวิทยาลัยราชภัฏมีคุณลักษณะของบัณฑิตที่ได้มาตรฐานและตรงกับสภาพที่สังคมต้องการ